

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë
Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine
Ministry of Industry, Entrepreneurship and Trade

Departamenti i Industrisë - Divizioni për Politika Industriale

R
A
P
O
R
T

2
0
2
1

SEKTORI C

Industria Përpunuese

Nëntor, 2022

PËRMBAJTJA

Shkurtesat e përdorura.....	5
Lista e tabelave.....	3
Lista e figurave.....	4
Hyrje.....	6
Metodologjia.....	7
-I- PJESA E PARË	
ANALIZA MAKROEKONOMIKE	8
1 Bruto produkti vendor.....	8
2 Investimet e huaja direkte sipas aktivitetit ekonomik.....	9
3 Investimet e huaja direkte sipas shteteve.....	11
4 Tregu financiar.....	12
5 Fuqia punëtore.....	13
-II- PJESA E DYTË	
ANALIZA SEKTORIALE - SEKTORI C	14
1 Numri i të punësuarve, ndërmarrjeve dhe qarkullimi vjetor.....	14
2 Eksporti dhe importi me vendet e BE, CEFTA, EFTA dhe vendet tjera, për sektorin C (Industria përpunuese).....	18
2.1 Eksporti dhe importi me vendet e BE-së.....	22
2.2 Eksporti dhe importi me vendet e CEFTA-së.....	26
2.3 Eksporti dhe importi me vendet e EFTA-së.....	30
2.4 Eksporti dhe importi me vendet tjera.....	33
3 Përmbledhja.....	37
4 Konkluzionet.....	42
5 Referencat.....	43

Lista e tabelave

Tabela 1	Bruto Produkti Vendor sipas sektorëve ekonomik.....	9
Tabela 2	IHD sipas sektorëve ekonomike, 2014 – 2019.....	10
Tabela 3	IHD sipas vendeve të origjinës, 2014 – 2019.....	11
Tabela 4	Normat efektive të interesit në kredi të KTD-ve.....	12
Tabela 5	Pjesëmarrja në fuqinë punëtore 2015-2019.....	12
Tabela 6	Norma e papunësisë 2015 – 2018.....	13
Tabela 7	Sektori-C, numri i ndërmarrjeve, të punësuarve dhe qarkullimi.....	14
Tabela 8	Sektori-C, eksporti dhe importi me vendet e BE, CEFTA, EFTA dhe vendet tjera....	20
Tabela 9	Sektori-C, eksporti dhe importi me vendet e BE.....	22
Tabela 10	Sektori-C, eksporti dhe importi me vendet e CEFTA.....	26
Tabela 11	Sektori-C, eksporti dhe importi me vendet e EFTA	30
Tabela 12	Sektori-C, eksporti dhe importi me vendet tjera.....	33

Lista e figurave

Figura 1	Sektori-C, punësimi, ndërmarrjet dhe qarkullimi sipas regjioneve.....	16
----------	---	----

Lista e shkurtesave

ASK	-	Agjencia e Statistikave të Kosovës
BE	-	Bashkimi Evropian
BPV	-	Bruto Prodhimi Vendor
BQK	-	Banka Qendrore e Kosovës
CEFTA	-	Marrëveshja e Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore
DI	-	Departamenti i Industrisë
DK	-	Dogana e Kosovës
DPI	-	Divizioni për Politika Industriale
EFTA	-	Shoqata Evropiane e Tregtisë së Lirë
IHD	-	Investimet e Huaja Direkte
IÇK	-	Indeksi i Çmimeve të Konsumit
IÇP	-	Indeksi i Çmimeve të Prodhimit
KTD	-	Korporata Tjera Depozituese
MINT	-	Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë
NMVID	-	Norma Mesatare Vjetore e Interesit në Depozita

Hyrje

Republika e Kosovës, për të përmirësuar standardin e jetesës si dhe që të ekuilibrojë bilancin negativ tregtar, ka nevojë për një ritëm shumë më të shpejtë të rritjes së eksporteve dhe investimeve në industrinë prodhuese.

Zhvillimi dinamik i sektorit privat në ndërmarrje të vogla dhe të mesme (NVM), me theks të veçantë sektori i prodhimit si dhe nismat për privatizim janë hapat e parë të proceseve drejt zhvillimit të ekonomisë së tregut dhe integritimeve në institucionet rajonale dhe ndërkombëtare. Në ekonominë e Kosovës ndërmarrjet mikro, të vogla dhe të mesme përbëjnë shtyllën kryesore të ekonomisë, me rreth 99%.

Historikisht, struktura ekonomike e Kosovës ishte e orientuar drejt bujqësisë dhe industrisë nxjerrëse. Brenda dekadës së fundit sektori i shërbimeve është bërë sektori kryesor. Mirëpo, ndërmjet viteve 2011 dhe 2020, Kosova nuk shfaq ndonjë ndryshim strukturor në përbërjen e ekonomisë së saj. Sektori i prodhimit, i cili mbetet i qëndrueshëm në rreth 13% të BPV-së në vendin e tretë pas shërbimeve, ndërtimtarisë dhe minierave.

Zhvillimi i sektorëve të industrisë përpunuese është shumë i rëndësishëm për ekonominë e vendit, sepse industria përpunuese kontribuon drejtpërsëdrejti në rritjen e vlerës së prodhimit në vend si dhe në rritjen e numrit të punësuarve me profile të ndryshme.

Për të pasqyruar detajisht gjendjen e trendëve të zhvillimit të industrisë, hartuesit e Politikave Industriale në kuadër të Ministrisë së Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë, bazuar në të dhënat e përpunuara statistikore hartojnë Raportin vjetor të Industrisë Përpunuese 2021 mbi zhvillimin e nën sektorëve industrial në kuadër të Sektorit-C.

Qëllimi i hartimit të Raportit Vjetor është paraqitja e trendeve kryesore të zhvillimit të ekonomisë së Kosovës, për vitet 2019-2021, me theks të veçantë në degët kryesore industriale gjatë vitit 2021, por edhe një analizë krahasuese për dy vitet e fundit, 2020-2021, si dhe trendi i zhvillimeve në sektorët e industrisë përpunuese.

Të dhënat e analizuara, që janë paraqitur në këtë raport, mund t'iu shërbejë institucioneve, hartuesve të politikave, bizneseve operuese (të tanishme dhe atyre me potencial në sektorin privat), investitorëve, donatorëve, si dhe hulumtuesve. Raporti për Sektorin-C (industrinë përpunuese) ofron një pasqyrë më të hollësishme rreth trendeve kryesore me ndikim në industrinë e vendit si dhe lehtëson punën e të gjithë akterëve përkatës në hartimin e politikave zhvillimore më të efektshme, bazuar në indikatorë të matshëm.

Përveç indikatorëve kryesor të nivelit sektorial/industrial (numri i ndërmarrjeve, të punësuarve, qarkullimi etj.), të cilët ndikojnë në zhvillimin industrial, gjithashtu në këtë raport janë përfshirë edhe indikatorët e nivelit makroekonomik, ata të tregut financiar, tregut të punës, pastaj investimeve si dhe tregtia e jashtme.

Metodologjia

Raporti është hartuar duke përdorur metodat kërkimore të raporteve të ndryshme hulumtuese si dhe të dhënave sasiore dhe cilësore të pranuar nga Agjencia e Statistikave të Kosovës, Banka Qendrore e Kosovës dhe institucionet tjera relevante.

Të dhënat sasiore dhe cilësore, janë përpunuar dhe analizuar nga stafi i MINT-së konkretisht nga përpunuesit e të dhënave statistikore dhe hartuesit e politikave industriale në Departamentin e Industrisë.

Me qëllim të ofrimit të informatave të sakta të paraqitura në format tabelare dhe figurative janë përdorur metodat e kombinimit dhe krahasimit për të dhënat e prezantuara.

Të dhënat statistikore janë përpunuar në pjesën e përgjithshme për Industrinë përpunuese të Sektorit-C, vlerat e përgjithshme që përfshijnë kodet 10-33. Përshkrimi i këtyre nën sektorëve, në këtë Raport është radhitur sipas kodeve, ashtu siç janë të radhitura sipas nomenklaturës ndërkombëtare (NACE-Rev2).

Nga të dhënat statistikore të përpunuara janë hartuar analiza për BPV, IHD, trendet e eksporteve dhe importeve në industrinë përpunuese si në rajon ashtu edhe me vendet tjera si dhe treguesit tregtar (eksporteve dhe Importeve) të Kosovës sipas shteteve.

Pas analizave të paraqitura lidhur me të dhënat e përgjithshme dhe trendet për industrinë përpunuese, Sektori-C, ky raport paraqet konkluzionet që kanë të bëjnë me gjendjen dhe trendet e prodhimit në industrinë përpunuese në Kosovë.

Për të gjitha të dhënat që janë përdorur në Raportin Analitik për industrinë përpunuese janë shënuar thirrjet apo burimi i informatave.

PJESA E PARË

ANALIZA MAKROEKONOMIKE

Ekonomia e Kosovës vlerësohet të ketë shënuar rritje të konsiderueshme të BPV-së reale prej 10.75% në vitin 2021, pas tkurrjes me të cilën u karakterizua në vitin paraprak, rritje e mbështetur kryesisht nga përmirësimi i shëndetit publik, trendi i vaksinimit dhe politikat stimuluese fiskale e financiare.¹

Kosova në vitin 2021, ka eksportuar në vlerë prej 755.726 milion euro, ndërsa në vitin 2020 vlera e eksportit ishte 474.884 milion euro, çka do të thotë sa ka rritje për 59.14%. Në vitin 2021 importi ka shënuar vlerën prej 4.68 miliard euro, deri sa në vitin 2020 importi ishte 3.29 miliard euro, ku shihet se ka rritje për 42.09%². Raporti mes eksportit dhe importit në vitin 2021, duke u bazuar nga të dhënat e pasqyruara të shkëmbimit tregtar, paraqet bilanc negativ tregtar, ku përqindja e mbulimi të importit me eksport është rreth 16.1%.

Sa i përket industrisë përpunuese, pjesëmarrja në eksport, në vitin 2021 është 626.34 milion euro, ndërsa në vitin 2020 ishte 398.46 milion euro, shprehur në përqindje në vitin 2021 eksporti ka shënuar rritje për 57.19%.

Importi në vitin 2021 në Sektorin-C, ishte 4.33 miliard euro, ndërsa në vitin 2020 importi ishte 3.06 miliard euro, që tregon se ka shënuar rritje për 41.73%.

Pjesëmarrja e industrisë përpunuese, në eksportin e përgjithshëm, në vitin 2021 ishte 82.9%, ndërsa në importin e përgjithshëm, pjesëmarrja e industrisë përpunuese ishte 92.6%.

Sfidat tjera që po e pengojnë zhvillimin ekonomik të Kosovës përfshijnë shkallën relativisht të lartë të ekonomisë joformale, fuqinë punëtore të pakualifikuar, normën e ulët të pjesëmarrjes në punë (në veçanti të rinjtë dhe gratë) dhe niveli relativisht i lartë i supozimit të korrupsionit.

1.1 Bruto Produkti Vendor

Bruto Produkti Vendor (BPV) është treguesi më i rëndësishëm ekonomik i llogarive kombëtare, i cili paraqet performancën ekonomike të një shteti në një periudhë të caktuar kohore. BPV gjithashtu është një matës i vlerave të produkteve dhe shërbimeve të prodhuara në një ekonomi. Andaj, është e rëndësishme që BPV, të matet për të pasqyruar gjendjen e një ekonomie dhe dinamikën e saj.

Spektori-C, Industria përpunuese merr pjesë me 12.9% në BPV.

Ekonomia e Kosovës në dekadën e fundit ka shënuar normë pozitive të rritjes ekonomike, përkundër sfidave të shkaktuara nga luhatjet në ekonominë globale, sidomos në atë Evropiane dhe është rritur vazhdimisht mbi mesataren e vendeve të Ballkanit Perëndimor.

¹ Agjencia e Statistikave të Kosovës, Bruto Produkti Vendor (BPV) 2008-2021

² Vjetari Statistikor-2021, Agjencia e Statistikave të Kosovës

Aktivitetet ekonomike kryesore të cilat kanë kontribuar në rritjen e BPV në periudhën 2020-2021 ishin, tregtia me shumicë si dhe në aktivitetin e ndërtimtarisë.

Tabela 1. Bruto Produkti Vendor sipas aktiviteteve ekonomike, me çmime aktuale (në %)

Nace Rev.2	Aktivitetet ekonomike	Viti 2019	Viti 2020	Viti 2021
A	Bujqësia, gjuetia , pylltaria dhe peshkimi	7.2	7.4	6.9
B	Industria nxjerrëse	2.0	2.0	1.9
C	Industria përpunuese	12.9	13.4	12.9
D	Furnizimi me energji elektrike, me gaz	3.4	3.9	3.6
E	Furnizimi me ujë	0.7	0.6	0.6
F	Ndërtimtaria	8.2	7.7	8.5
G	Tregtia me shumicë dhe pakicë; riparimi i automjeteve dhe motoçikletave	12.8	12.8	13.6
H	Transporti dhe magazinimi	4.4	3.9	4.3
I	Hotelet dhe restorantet	2.1	1.6	2.1
J	Informimi dhe komunikimi	1.9	2.0	1.9
K	Aktivitetet financiare dhe të sigurimit	3.9	4.1	3.7
L	Afarizmi me pasuri të patundshme	7.0	7.3	6.4
M	Aktivitetet profesional, shkencore dhe teknike	1.4	1.6	1.4
N	Aktivitetet administrative dhe mbështetëse	0.7	0.7	0.7
O	Administrimi publik dhe i mbrojtjes; sigurimi i detyrueshëm social	5.9	6.6	5.5
P	Edukimi	3.7	3.8	3.4
Q	Shëndetësia dhe aktivitetet e punës sociale	2.2	2.7	2.3
R	Art, zbavitje dhe rekreacion	0.2	0.2	0.2
S	Shërbime tjera	0.4	0.4	0.3
T	Aktivitetet e ekonomive familjare si punëdhënës; Mallra dhe shërbimet e pa diferencuara që prodhojnë aktivitetet e familjeve për përdorim vetanak	-	-	-
	BVSH me çmime bazë	80.8	82.6	80.2
	Tatimet në produkte	19.2	17.4	19.8
	Subvencionet në produkte	-	-	-
	Bruto Produkti Vendor	100	100	100

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës/ Vjetari Statistikor i Kosovës, 2022

Sipas tabelës nr. 1, Industria përpunuese është aktiviteti ekonomik i cili renditet në vendin e dytë me 12.9% të pjesëmarrjes në BPV, ndërsa Tregtia me shumicë dhe pakicë; riparimi i automjeteve dhe motoçikletave radhitet në vendin e parë me kontribut në BPV prej 13.6%, sektori i tretë me radhë me rreth 8.5%, të pjesëmarrjes në vlerën e përgjithshme të BPV është sektori i ndërtimtarisë.

1.2 Investimet e Huaja Direkte sipas aktivitetit ekonomik

Investimet e huaja direkte ndikojnë në rritjen e mundësive për integrim ekonomik duke krijuar lidhje të qëndrueshme dhe afatgjata në tregjet ndërkombëtare.

Kompanitë e mëdha botërore transferojnë kapitalin e tyre në ato vende që ofrojnë kushte më të mira në investime. Përveç taksave më të ulëta, fuqisë punëtore më të lirë dhe të kualifikuar,

kompanitë janë të interesuara edhe për sundimin e rendit dhe ligjit në vendin e investimeve, por edhe për sigurimin e investimeve nga vendi përfitues.

Investimet e huaja direkte në Kosovë, për vitin 2021, krahasuar me vitin 2020, kanë shënuar rritjen më të lartë në sektorin “Informacioni dhe Komunikimi”, ku nga vlera 1.6 milion euro, ka kaluar në vlerë 17.3 milion euro.

IHD, në sektorin e prodhimit në vitin 2020, kanë shënuar rënie për (4.6) milion €, rënie për (5.5) milion € është shënuar edhe në vitin 2021.

Të dhënat tregojnë, po ashtu, se te aktiviteti ekonomik i “Transport dhe ruajtje” nga një vlerë negative që kishim në vitin 2020 (16.0) është rritur në 4.4 milion euro në vitin 2021 si dhe te sektori “Art, zbavitje dhe rekreacion”, nga një vlerë negative (0.1) milion euro është investuar në 0.1 milion euro dhe kjo do të thotë se ky aktivitet ekonomik ka shënuar vlerë pozitive.

Shikuar nga vlera investuese, sektori i cili ka shënuar vlerën më të lartë investive është aktiviteti i patundshmërisë 384.7 milion euro, ndërsa nëse e krahasojmë me vitin paraparak, ky sektor ka rritje për 183.6 milion euro.

Tabela 2. IHD sipas sektorëve ekonomike, 2017–2021 (në milionë euro)

Sektorët	2017	2018	2019	2020	2021
Bujqësia, pylltari dhe peshkatari	(1.3)	0.1	1.5	2.8	1.1
Xehetaria dhe guroret	(4.9)	(2.7)	(6.9)	29.1	2.8
Prodhimi	6.1	(17.7)	14.2	(4.6)	(5.5)
Furnizimi me energji, gaz, avull dhe me ajër të kondicionuar	(0.8)	12.1	13.5	30.0	(43.2)
Furnizimi me ujë, kanalizim, menaxhim mbeturinash	0.0	2.5	(0.6)	0.2	(0.5)
Ndërtimi	5.1	24.8	(17.1)	11.4	16.1
Tregti me shumicë dhe pakicë, riparim i mjeteve motorike, motoçikletave	9.0	19.6	(6.7)	(8.1)	(2.9)
Transport dhe ruajtje	(0.8)	(0.2)	(6.2)	(16.0)	4.4
Akomodim dhe aktivitete të shërbimeve me ushqim	1.1	1.8	1.4	1.1	0.7
Informacioni dhe Komunikimi	(3.8)	(9.6)	2.3	1.6	17.3
Aktivitete financiare dhe të sigurimit	55.2	15.5	13.9	85.1	25.0
Aktivitete të patundshmërive	154.7	205.2	223.8	201.1	384.7
Aktivitete profesionale shkencore dhe teknike	5.7	5.2	3.4	3.6	6.8
Aktivitete administrative dhe mbështetëse	23.7	4.7	3.7	0.8	1.4
Administratë publike dhe mbrojtje; siguri sociale dhe detyrueshmëri	1.3	0.9	1.7	1.1	1.1
Arsim	0.7	0.7	1.3	1.3	1.8
Shëndetësi njerëzor dhe aktivitete të punës sociale	(1.0)	(0.4)	0.6	0.3	2.7
Art, zbavitje dhe rekreacion	0.0	0.5	0.5	(0.1)	0.1
Aktivitete të shërbimeve tjera	3.7	7.2	2.8	1.7	(1.2)
Të pa klasifikuar	1.5	2.0	7.6	3.0	2.6

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës / Vjetari Statistikor i Kosovës 2022

Në kuadër të IHD-ve, sipas sektorëve ekonomik, siç shihet edhe në tabelën nr. 2, në vitin 2021 krahasuar me vitin 2020, rënie e konsiderueshme është shënuar në sektorin e furnizimit me energji, gaz, avull dhe me ajër të kondicionuar, xehetaria dhe guroret, aktivitete financiare dhe të sigurimit etj.

1.3 Investimet e Huaja Direkte Sipas Shteteve

Investimet e Huaja Direkte (IHD) sipas shteteve, gjatë viteve 2015-2021, kanë një trend të qëndrueshëm të ngritjes së vlerës së IHD-ve. Vlera e përgjithshme e IHD-ve për vitin 2021 ishte 415.2 milion euro, që do të thotë se ka shënuar rritje për 20.1%, krahasuar me vitin 2020.

Tabela 3. IHD sipas vendeve të origjinës, 2015 – 2021 (në milion euro)

Shtetet		Vitet						
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
AT	Austria	33.5	9.9	20.3	11.2	11.9	27.6	22.9
DE	Gjermania	45.3	25.7	55.9	60.3	70.2	67.5	123.8
SI	Sllovenia	5.6	-4.5	1.2	-8.7	6.1	8.1	5.9
GB	Britania e Madhe	26.6	13.6	27.0	57.4	0.8	21.4	0.7
CH	Zvicra	72.9	61.8	50.6	71.0	61.9	64.1	99.2
TR	Turqia	55.4	42.7	29.5	12.2	-31.9	14.6	-40.1
NL	Holanda	-36.4	-23.1	-14.1	-39.7	1.9	0.1	2.7
AL	Shqipëria	40.1	28.6	2.4	22.3	15.2	39.8	51.2
LU	Luksemburgu	0.1	0.6	2.1	1.9	1.3	-2.7	-3.6
RS	Serbia	0.8	-0.6	-1.4	0.4	0.4	6.0	5.0
US	Shtetet e Bashkuara	25.0	23.0	20.3	35.5	22.8	29.6	63.4
FR	Franca	3.2	2.8	3.6	5.6	3.4	3.7	10.1
BG	Bullgaria	1.6	0.4	0.5	2.1	1.0	0.9	-0.8
MK	Maqedonia	0.1	3.2	-1.0	1.3	2.0	1.8	2.1
BA	Bosnja dhe Hercegovina	0.8	1.2	0.7	0.4	0.1	0.1	0.4
HR	Kroacia	0.1	-1.7	0.7	-1.0	0.9	-1.2	3.0
MT	Malta	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
CY	Qipro	0.1	0.4	0.8	1.3	2.9	0.9	0.9
SK	Sllovakia	0.1	0.8	0.1	0.5	1.4	0.3	0.3
CA	Kanadaja	1.1	2.5	3.0	3.2	5.3	4.7	8.8
CZ	Çekia	1.3	0.2	0.7	1.5	0.4	0.5	1.0
AE	Emiratet e Bashkuara Arabe	1.4	3.6	13.4	-2.5	3.8	2.8	1.1
NO	Norvegjia	2.9	3.4	3.5	5.1	4.9	3.2	7.7
KW	Kuvajti	0.0	0.2	0.0	-1.1	0.7	0.1	-0.5
ES	Spanja	-0.8	0.2	2.5	0.3	0.7	0.0	0.3
EG	Egjipti	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
IT	Italia	5.7	1.9	7.0	2.7	7.9	3.5	8.5
GR	Greqia	-0.2	-0.4	-1.2	-0.3	0.1	-0.1	-0.1
HU	Hungaria	0.3	0.6	0.4	0.1	19.1	26.1	2.3
Tjera	Tjera	22.1	22.8	26.9	29.1	39.6	22.3	39.0
Gjithsej		308.8	220.0	255.4	272.1	254.8	345.7	415.2

Burimi: Banka Qendrore e Kosovës, <https://bqk-kos.org/statistics/time-series/?lang=en>

Ndër vendet me investime më të larta të IHD-ve, për vitin 2021, është Gjermania, me investime prej 123.8 milion euro, krahasuar me vitin 2020 ka pasur rritje për 83.4%. Zvicra për nga investimet radhitet e dyta, me 99.2 milion euro, Shqipëria me 51.2 milion euro etj.

1.4 Tregu financiar

Sa i përket normave efektive të interesit të korporatat tjera depozituese (KTD), marrë mesataren e normave të interesit për sektorët e pasqyruar në tabelën nr. 4, në vitin 2021, vërehet një rënie e lehtë për 0.43%, e normës së interesit, krahasuar me vitin 2020.

Norma efektive e interesit në sektorin e industrisë është 5.9%.

Tabela 4. Normat efektive të interesit në kredi të KTD-ve

Sektorët	Norma e Interesit 2020	Norma e Interesit 2021
Kredi Konsumuese	6.8%	6.4%
Kredi Hipotekare	5.7%	5%
Bujqësore	9.3%	8%
Industriale	6.0%	5.9%
Shërbyese	6.0%	5.9%
Sektorët Tjerë	6.3%	6.3%

Burimi: Banka Qendrore e Kosovës, Raporti vjetor 2022

1.5 Fuqia punëtore

Sipas ligjit të punës në Kosovë, marrëdhënia e punës mund të themelohet me çdo person prej moshës tetëmbëdhjetë (18) vjeçare.

Fuqia punëtore përbëhet nga personat e punësuar dhe personat e papunë, ndërsa personat joaktivë nuk konsiderohen pjesë e fuqisë punëtore.

Norma e pjesëmarrjes në fuqinë punëtore është përqindja e popullsisë në moshë pune e një vendi, që angazhohet në mënyrë aktive në tregun e punës.

Tabela 5. Pjesëmarrja në fuqinë punëtore 2016 - 2020

Fuqia punëtore	2016	2017	2018	2019	2020
Pjesëmarrja në fuqinë punëtore (në %)	38.7%	42.8%	40.9 %	40.5 %	38.3%
Pjesëmarrja e grave në fuqinë punëtore (në %)	18.6%	20.0%	18.4%	21.1 %	20.8%
Pjesëmarrja e meshkujve në fuqinë punëtore (në %)	58.3%	65.3%	63.3%	59.7 %	56.0%

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës / Vjetari Statistikor i Kosovës 2022

Norma e pjesëmarrjes në fuqinë punëtore gjatë vitit 2020, ka pësuar rënie për 2.2%, krahasuar me vitin 2019.

Pjesëmarrja e grave në fuqinë punëtore, në vitin 2020, është 20.8% ndërsa në vitin 2019 ishte 21.1%, që do të thotë se është shënuar rënie e pjesëmarrjes së fuqisë punëtore të grave për

0.30%. Pjesëmarrja e meshkujve në fuqinë punëtore, gjatë vitit 2020 është 56%, krahasuar me vitin 2019, që do të thotë se te kjo kategori është shënuar rënie për 3.7%.

Norma e papunësisë është përqindja e fuqisë punëtore, që nuk është e punësuar. Fuqia punëtore përcaktohet si bazë për këtë indikator dhe jo popullsia në moshë pune e pasqyruar në tabelën nr. 6.

- Norma e përgjithshme e papunësisë 25.9%
 - Norma e papunësisë te gratë 32.3%
 - Norma e papunësisë te meshkujt 23.5%

Tabela 6. Norma e papunësisë 2016 - 2020

Norma e papunësisë	2016	2017	2018	2019	2020
Norma e përgjithshme e papunësisë (në %)	27.5%	30.5%	29.6%	25.7 %	25.9%
Norma e papunësisë tek gratë (në %)	31.8%	36.6%	33.4%	34.4 %	32.3%
Norma e papunësisë tek meshkujt (në %)	26.2%	28.7%	28.5%	22.6 %	23.5%

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës / Vjetari Statistikor i Kosovës 2022

Bazuar në tabelën nr. 6, norma e përgjithshme e papunësisë, gjatë vitit 2020, pësoi rënie për 0.20 %, krahasuar me vitin 2019.

Gjatë viteve 2016- 2020, papunësia më e lartë u shënuar në vitin 2017, me 30.5%, ndërsa më e ulëta ishte në vitin 2019, me 25.7%.

Norma e papunësisë te gratë në vitin 2020 është 32.3% për derisa në vitin 2019 ishte 34.4%, ku vërehet rënie për 2.1%, ndërsa te meshkujt në normën e papunësisë është shënuar rritje për 0.9%, apo nga 22.6% në 23.5%, në vitin 2020.

PJESA E DYTË

1. Numri i të punësuarve, ndërmarrjeve dhe qarkullimi vjetor

Analiza sektoriale në këtë raport përfshinë industrinë përpunuese, sipas NACE Rev2, nën sektorët e radhitur sipas kodeve, 10 deri në 33, në kuadër të Sektorit-C. Në këtë pjesë të raportit janë analizuar të dhënat që kanë të bëjnë me numrin e ndërmarrjeve, numrin e të punësuarve, vlerën e qarkullimit vjetor dhe me eksport/importet.

Industria përpunuese-Sektor C, përfshinë transformimin fizik ose kimik të një materiali, substance ose përbërësi në një produkt të ri, mirëpo nuk mund të jetë kriteri i vetëm dhe universal për përcaktimin e industrisë prodhuese, dhe si rregull i përgjithshëm, prodhimi merret me shndërrimin e lëndëve të para në një produkt të ri.

Përveç paraqitjes së të dhënave statistikore, analizat tregojnë edhe për trendet e rënies apo ngritjes, në sektorët e industrisë, jo vetëm në vitin e fundit por edhe për periudhën krahasuese me vitin paraprak si dhe trendet në periudhën tri vjeçare.

Të dhënat krahasuese në tabelën nr. 7 tregojnë se, gjatë tre viteve të fundit, është shënuar rritje në punësim dhe në qarkullim si dhe në numrin e ndërmarrjeve.

Punësimi - Pjesëmarrja e industrisë përpunuese në normën e punësimit, sipas aktivitetit ekonomik, në vitin 2020, ka shënuar rënie për 0.1%, krahasuar me vitin 2019.

Sektor C- Industria përpunuese, në normën e punësimit sipas aktivitetit ekonomik merr pjesë me 11.8%.³

Tabela 7. Sektori C, numri i ndërmarrjeve, të punësuarve dhe qarkullimi

Kodi	Industria Përpunuese Sektori-C	Numri i ndërmarrjeve			Numri i të punësuarve			Qarkullimi		
		Viti 2019	Viti 2020	Viti 2021	Viti 2019	Viti 2020	Viti 2021	Viti 2019	Viti 2020	Viti 2021
10	Përpunimi i produkteve ushqimore	1,160	1369	1462	6,725	8,081	9,902	272,988,285.79	320,080,653	472,344,066.98
11	Prodhimi i pijeve	74	78	102	1,823	2,138	2,221	118,109,350.97	106,226,278	215,310,255.20
12	Prodhimi i produkteve të duhanit	1	2	7	44	26	74	3,820,491.62	1,469,544	9,410,896.98
13	Prodhimi i tekstit	111	176	173	629	802	809	15,382,963.26	16,064,405	21,739,125.04
14	Prodhimi i veshjeve	210	325	350	856	1,151	1,610	8,514,956.19	9,958,677	18,494,832.71
15	Prodhimi i lëkurës dhe produkteve prej lëkure	29	43	39	379	420	406	7,156,650.38	5,816,943	8,339,665.13
16	Prodhimi i drurit dhe i produkteve të drurit dhe të tapës	408	477	521	1,429	1,766	2,389	44,504,258.47	46,187,845	78,118,256.02
17	Prodhimi i letrës dhe produkteve prej letrës	93	107	102	463	720	646	28,067,238.66	39,799,270	39,551,211.65
18	Shtypja dhe riprodhimi i mediave të incizuara	145	177	180	709	785	962	20,090,947.79	19,575,032	41,332,339.78

³ Agjencia e Statistikave të Kosovës / Vjetari Statistikor, 2022.

19	Prodhimi i Koksit dhe produkteve të rafinuara të naftës	6	8	8	109	116	179	17,136,402.83	12,659,485	22,415,373.85
20	Prodhimi i produkteve kimike	85	114	126	624	762	946	27,811,433.84	31,935,510	55,338,301.05
21	Prodhimi i produkteve bazë farmaceutike dhe preparateve farmaceutike	4	7	6	89	103	118	1,223,165.01	1,771,159	4,028,405.79
22	Prodhimi i produkteve të gomës dhe të plastikës	481	572	579	2,793	3,513	3,661	131,057,171.90	140,418,212	198,116,219.72
23	Prodhimi i produkteve minerale jo metalike	443	511	545	4,454	5,082	5,469	279,099,052.93	281,102,702	324,357,558.04
24	Prodhimi i Metaleve	93	121	128	1,110	1,280	794	90,553,454.17	93,040,815	79,981,380.12
25	Prodhimi i produkteve të fabrikuara metalike	581	736	770	2,494	3,112	3,065	105,628,083.82	116,637,375	160,666,951.86
26	Prodhimi i kompjuterëve, produkteve elektronike dhe optike	15	25	28	48	71	80	1,733,787.38	1,820,758	3,681,731.95
27	Prodhimi i pajisjeve elektrike	27	33	44	215	224	261	13,085,468.61	16,714,116	19,947,005.06
28	Prodhimi i makinerisë dhe pajisjeve p.k.t.	28	33	38	131	174	274	8,815,334.17	17,741,140	10,932,204.35
29	Prodhimi i mjeteve motorike, rimorkio dhe gjysmë rimorkio	2	N/A	6	47	53	111	1,533,577.98	1,644,936	4,713,085.63
30	Prodhimi i mjeteve tjera të transportit	2	8	9	44	54	55	1,680,403.73	2,044,626	2,081,758.78
31	Prodhimi i mobileve	393	514	549	2,608	3,833	4,915	70,687,899.95	94,977,517	190,907,254.90
32	Prodhimi tjetër p.k.t.	80	98	106	266	281	430	7,066,347.56	6,795,081	16,536,703.69
33	Riparimi dhe instalimi i makinerive dhe pajisjeve	62	103	106	89	144	181	6,157,605.19	4,638,213	5,353,314.37
	Gjithsej	4,533	5,637	5,984	28,179	34,691	39,558	1,281,904,332.20	1,389,120,291.43	2,003,697,898.65

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës, përpunuar nga DPI/ DI

Në tabelën nr. 7, sa i përket Sektorit-C, të dhënat tregojnë se në vitin 2021 kemi rritje të punësimit për 14%, rritje është shënuar edhe në vitin 2020 për 23.11%, krahasuar me vitin 2019.

Po ashtu në vitin 2021, Sektori-C ka shënuar rritje të lartë në qarkullim për 44%, si dhe për 8.36% në vitin 2020, krahasuar me vitin 2019. Përveç që është shënuar rritje në punësim dhe në qarkullim, në vitin 2021, rritje është shënuar edhe te numri i ndërmarrjeve, për 6%, krahasuar me vitin 2020.

Në kuadër të Sektorit-C, nën sektori “Përpunimi i produkteve ushqimore”, sa i përket punësimit, në vitin 2021, ka pjesëmarrjen më të lartë, me 25% dhe me rritje prej 22.5%, krahasuar me vitin 2020. Po ashtu ky nën sektorë ka shënuar rritje në qarkullim për 47.6% dhe numër të ndërmarrjeve për 7% me i lartë.

Nën sektori i dytë me pjesëmarrje në kuadër të Sektorit-C, është “Prodhimi i produkteve minerale jo metalike” me 13.8% dhe me rritje në punësim prej 7.6%. Ky nën sektorë, po ashtu, në vitin 2021, ka shënuar rritje në numër të ndërmarrjeve për 6.6% si dhe rritje në qarkullim për 15%, krahasuar me vitin paraprak.

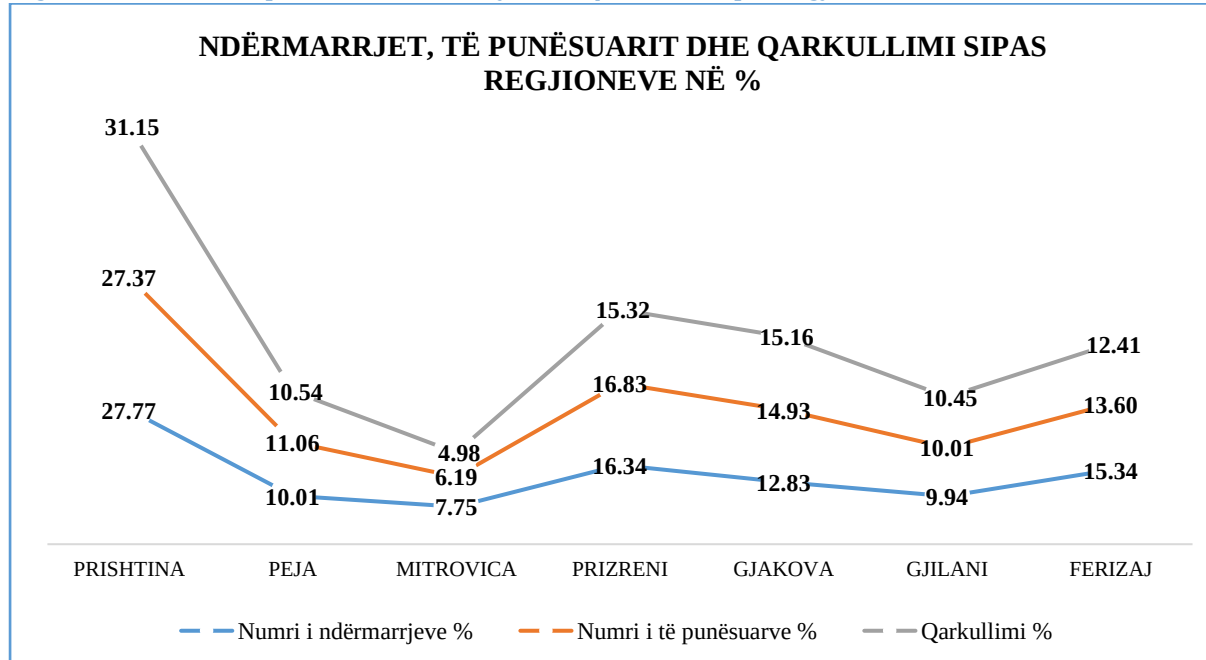
Nën sektori “Prodhimi i mobileve”, radhitet i treti me pjesëmarrje prej 12.4% në punësim në kuadër të Sektorit-C dhe në vitin 2021 ka shënuar rritje në punësim për 28%, por rritje ka shënuar edhe në dy treguesit tjerë, qarkullim mbi 101% dhe numër të ndërmarrjeve për 7%, krahasuar me vitin paraprak.

Nën sektori i katërt me radhë në treguesin e punësimit, në kuadër të Sektorit-C, është “Prodhimi i produkteve të gomës dhe të plastikës”, i cili gjatë vitit 2021 merr pjesë me 9% në punësim si dhe ka shënuar rritje për 4%, në numër të ndërmarrjeve për 1.2% si dhe në qarkullimin vjetor për 41%.

Nën sektori i pestë me radhë sipas punësimit, në kuadër të Sektorit-C, është “Prodhimi i produkteve të fabrikuarra metalike”, me pjesëmarrje prej 8%, edhe pse në vitin 2021 ka shënuar rënie për 1.5%. Ndërsa, ky nën sektor ka shënuar rritje në numër të ndërmarrjeve për 4.62% dhe në qarkullim për 38%, krahasuar me vitin paraprak.

Nën sektori i gjashtë është “Prodhimi i pijeve”, me pjesëmarrje në punësim për 5.6%, në vitin 2021 ka shënuar rritje punësimi për 4%, si dhe rritje të numrit të ndërmarrjeve për 31% dhe në qarkullim për 103%, krahasuar me vitin paraprak.

Figura 1. Sektori C – punësimi, ndërmarrjet dhe qarkullimi sipas regjioneve

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës, përpunuar nga DPI/DI

Nga të dhënat e paraqitura në figura nr.1 vërejmë se me numrin më të lartë të ndërmarrjeve në Sektorin-C, prinë regjioni i Prishtinës me 27.77%, me numrin më të lartë të punësuarve, me 27.37% si dhe në qarkullim me 31.15%.

Sipas këtyre treguesve, në vendin e dytë radhitet regjioni i Prizrenit me numër të ndërmarrjeve 16.34%, me numër të punësuarve 16.83% dhe me qarkullim vjetor 15.32%.

Regjioni i Ferizajt, me të dhënat e paraqitura radhitet në vendin e tretë, me numër të ndërmarrjeve prej 15.34%, me të punësuar 13.60% dhe me qarkullim vjetor 13.49%, krahasuar me regjionet tjera.

Regjioni i Gjakovës radhitet në vendin e katërt për nga numri i ndërmarrjeve me 12.83%, me 14.93% të punësuar, që këtë regjion e radhit në vendin e katërt në punësim dhe me qarkullim vjetor prej 15.16%.

Regjioni i Pejës, zë vendin e pestë, me numër të ndërmarrjeve 10.01%, të punësuar 11.06% dhe qarkullim vjetor 10.54%.

Në vendin e gjashtë radhitet regjioni i Gjilanit me 9.94%, në numër të ndërmarrjeve, pastaj me 10.01% të punësuar ndërsa në qarkullim vjetor prej 10.45%.

Regjioni i Mitrovicës radhitet në vendin e shtatë me numër të ndërmarrjeve prej 7.75%, me 6.19% të punësuar, si dhe me qarkullim me 4.98%.

Nga analiza e këtyre të dhënave mund të konstatojmë se në disa regjione kemi rritje të treguesve p.sh në punësim si rezultat i arritjes së marrëveshjeve tregtare me përmasa edhe në eksporte siç është rasti i regjionit të Gjakovës me ndërmarrjet në nën sektorët e tekstilit, drurit dhe mobileve, por kemi raste edhe të rënieve të lehta në disa tregues dhe regjione të ndryshme.

2. Eksporti dhe importi me vendet e BE-së, CEFTA-së, EFTA-së dhe vendet tjera, për Sektorin – C (Industria përpunuese)

Treguesi i numrit të ndërmarrjeve eksportuese, sipas nën sektorëve të industrisë përpunuese, tregon pjesëmarrjen e ndërmarrjeve në eksport. Sipas OECD-së. Më pak se 10% e ndërmarrjeve janë eksportuese në të gjitha vendet⁴.

Nga gjithsej 5,984 ndërmarrje në kuadër të Sektorit-C, **1333 apo 22% janë ndërmarrje eksportuese.**

Të dhënat në tabelën nr.8, paraqesin një pasqyrim të vlerave të importit dhe eksportit me vendet e CEFTA-së, EFTA-së, BE-së dhe me vendet e tjera, për nën sektorët e Sektorit-C, për vitet 2019-2021.

Sektor-C, në eksportin e përgjithshëm merr pjesë me 82.9%

• Eksportet, Sektori - C

Vlera e përgjithshme e eksporteve, për vitin 2021, në vendet e BE-së , CEFTA-së , EFTA-së dhe vendet tjera, ishte 755.72 milion euro, ndërsa sektori i industrisë përpunuese ka marrë pjesë me vlerë prej 626.34 milion euro, apo rreth 84%, në kuadër të eksportit të përgjithshëm.

Të dhënat në tabelën nr. 8, tregojnë se rritja e eksporteve të Sektorit-C, për vitin 2021, është më e lartë për 57%, krahasuar me vitet paraprake, pasi që rritja e eksporteve në vitin 2020 krahasuar me vitin 2019 ishte 36.6%.

Eksportet gjatë vitit 2021, në Sektorin-C, dominohen nga nën sektori “Prodhimi i mobileve” me 22% dhe me rritje për 317%, krahasuar me vitin paraprak. Produktet e mobileve kryesisht janë eksportuar në SHBA me 77%, në Zvicër me 8% etj.

Në vendin e dytë, me pjesëmarrje në eksport, radhitet nën sektori “Prodhimi i metaleve”, me pjesëmarrje prej 21%, ndërsa krahasuar me vitin 2020, ky nën sektor, ka pasur rritje për 17%. Vendet me të cilat është realizuar më së tepërmi eksporti nga ky nën sektor janë: në Itali me 32%, në Shqipëri me 18%, në Maqedoninë e Veriut me 15% etj.

Në vendin e tretë radhitet nën sektori “Prodhimi i produkteve të plastikës dhe gomës” me pjesëmarrje prej 12%, në kuadër të Sektorit-C, ndërsa ky nën sektor ka shënuar rritje për 34%, krahasuar me vitin 2020. Prodhimet e këtij nën sektori kryesisht janë eksportuar në Gjermani me 21%, në Zvicër me 14%, në Holandë me 12%, në Maqedoni dhe Shqipëri me nga 7%, në Serbi me 6.7% etj.

Nën sektori “Prodhimi i produkteve të fabrikuarra metalike”, ka pjesëmarrje në eksport me 8.4% dhe me rritje të theksuar prej 66%, krahasuar me vitin 2020. Eksporti i këtyre produkteve

⁴ Exports by enterprise size class - OECD i Library / https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/entrepreneur_aag-2013-11-en.pdf?

kryesisht është realizuar në Kazakistan me 18%, Zvicër dhe Gjermani me nga 15%, në Maqedoninë e Veriut me 9%, në Shqipëri me 7% etj.

Në kuadër të nën sektorëve, i pestë me radhë, në eksporte është nën sektori “Përpunimi i produkteve ushqimore” me 7%, i cili në vitin 2021 ka shënuar rritje për 33%, krahasuar me vitin paraprak. Produktet ushqimore janë eksportuar në Shqipëri për 17%, në Serbi me 14%, Maqedoninë e Veriut me 11%, në Gjermani për 10% etj.

Nën sektori “Prodhimi i pijeve”, në kuadër të Sektorit-C merr pjesë me 6% dhe me rritje në eksport prej 24%, krahasuar me vitin paraprak. Produktet e pijeve me se shumti janë eksportuar në Shqipëri me 46%, në Maqedoninë e Veriut me 17% etj.

• Importet, Sektori-C

Totali i importeve në Kosovë, nga vendet e BE-së , CEFTA-së , EFTA-së dhe nga vendet tjera, për vitin 2021, është 4.684 miliard euro, ndërsa Sektori-C ka marrë pjesë me vlerë prej 4.338 miliard euro, apo rreth 92.63%.

Sektori-C, në importin e përgjithshëm merr pjesë me 92.63%.

Importet gjatë vitit 2021, në Sektorin-C, dominohen nga nën sektori “Përpunimi i produkteve ushqimore” me 13.4% edhe pse krahasuar me vitin 2020, ky nën sektor ka pasur rritje të konsiderueshme për 24.5%. Këto produkte janë importuar nga Serbia për 10.5%, nga Italia me 8.74%, nga Maqedonia e Veriut me 7.89%, nga Turqia me 7.75%, nga Polonia 6.25% etj.

Në vendin e dytë radhitet nën sektori “Prodhimi i Koksit dhe produkteve të rafinuara të naftës”, me pjesëmarrje prej 10% në importe të Sektorit-C dhe me rritje për 73.4%, nga viti paraprak. Këto produkte janë importuar me se shumti nga Greqia për 30%, nga Arabia Saudite për 14%, nga Italia për 12%, nga Maqedonia e Veriut për 11%, etj.

Nën sektori “Prodhimi i mjeteve motorike, rimorkio dhe gjysme rimorkio”, radhitet në vendin e tretë në import, me pjesëmarrje prej 9% dhe ka shënuar rritje për 45%, krahasuar me vitin 2020. Produktet e këtyre mjeteve motorike me se shumti janë importuar nga Gjermania për 72% etj.

Në vendin e katërt radhitet nën sektori “Prodhimi i Metaleve”, me pjesëmarrje në Sektorin-C me 8.7% dhe me rritje për 57%, nga viti paraprak. Këto produkte janë importuar nga Shqipëria për 35%, nga Maqedonia e Veriut për 10%, nga Ukraina për 8%, nga Italia për 6.5% etj.

Nën sektori “Prodhimi i produkteve kimike”, në vitin 2021, në kuadër të Sektorit-C, merr pjesë me 8.5% dhe ka shënuar rritje për 43% krahasuar me vitin 2020. Këto produkte janë importuar nga Gjermania për 13.5%, nga Turqia për 13%, nga Kina për 9%, nga Franca 6% etj.

Tabela 8. Vlera e Eksporteve dhe Importeve me vendet e CEFTA-së, EFTA-së, BE-së dhe Vendet tjera 2019– 2021

Kodi	Industria Përpunues, Sektori-C	Eksporti			Balanci		Importi			Balanci	
		2019	2020	2021	Ndryshimi (2021>2020)	Ndryshimi ne % (2021>2020)	2019	2020	2021	Ndryshimi (2021>2020)	Ndryshimi ne% (2021>2020)
10	Përpunimi i produkteve ushqimore	28,424,151.36	33,402,372.88	44,439,203.38	11,036,830.50	33.04	459,196,871.23	466,609,046.82	580,982,202.06	114,373,155.24	24.51
11	Prodhi i pijeve	28,665,800.23	29,666,793.39	36,884,711.45	7,217,918.06	24.33	82,588,664.30	77,586,544.73	116,576,207.92	38,989,663.19	50.25
12	Prodhi i produkteve të duhanit	-	-	32,000.00	-	-	68,512,606.49	63,009,976.51	87,226,753.91	24,216,777.40	38.43
13	Prodhi i Tekstilit	7,875,908.03	17,948,552.17	22,623,419.15	4,674,866.98	26.05	56,796,552.95	66,662,771.63	100,387,677.75	33,724,906.12	50.59
14	Prodhi i veshjeve	3,293,023.19	5,156,424.34	10,271,312.07	5,114,887.73	99.19	118,008,278.57	98,738,284.03	142,516,943.74	43,778,659.71	44.34
15	Prodhi i lëkurës dhe produkteve prej lëkurë	3,080,819.54	2,335,812.77	3,321,006.18	985,193.41	42.18	49,380,964.63	38,212,879.80	50,096,010.97	11,883,131.17	31.10
16	Prodhi i drurit dhe i produkteve të drurit dhe të tapës, përveç mobilie; prodhi i artikujve nga kashta dhe materialeve të gërshetuara-thurëse	7,677,012.54	10,409,819.21	14,021,312.71	3,611,494.50	34.69	75,584,593.05	68,913,586.17	98,133,723.16	29,220,136.99	42.40
17	Prodhi i letrës dhe produkteve prej letrës	2,039,439.64	2,893,870.02	3,979,310.25	1,085,440.23	37.51	61,938,776.04	58,771,929.99	76,575,084.54	17,803,154.55	30.29
18	Shtypja dhe riprodhi i mediave të incizuara	-	-	-	-	-	192,046.50	140,039.96	46,396.38	(93,643.58)	(66.87)
19	Prodhi i Koksit dhe produkteve të rafinuara të naftës	2,655,565.82	1,428,173.61	3,527,500.88	2,099,327.27	146.99	395,650,224.84	246,979,760.45	428,218,367.37	181,238,606.92	73.38
20	Prodhi i produkteve kimike	8,160,771.92	19,634,905.19	21,841,644.32	2,206,739.13	11.24	237,989,157.53	257,101,389.35	367,679,412.89	110,578,023.54	43.01

21	Prodhimi i produkteve bazë farmaceutike dhe preparateve farmaceutike	931,976.93	735,067.86	792,946.65	57,878.79	7.87	69,624,461.97	93,239,025.99	114,344,154.47	21,105,128.48	22.64
22	Prodhimi i produkteve të gomës dhe të plastikës	51,494,994.46	58,284,613.04	78,539,277.51	20,254,664.47	34.75	155,217,193.08	151,630,341.62	205,173,799.06	53,543,457.44	35.31
23	Prodhimi i produkteve minerale jo metalike	7,592,128.25	9,613,701.30	18,715,704.11	9,102,002.81	94.68	167,647,853.52	171,245,487.79	225,268,230.22	54,022,742.43	31.55
24	Prodhimi i Metaleve	75,872,939.29	112,420,890.58	131,693,061.35	19,272,170.77	17.14	264,476,551.92	241,185,291.40	378,882,849.22	137,697,557.82	57.09
25	Prodhimi i produkteve të fabrikuar metalike	23,451,261.04	31,730,428.78	52,724,138.82	20,993,710.04	66.16	112,031,510.36	124,107,528.74	150,806,844.07	26,699,315.33	21.51
26	Prodhimi i kompjuterëve, produkteve elektronike dhe optike	5,318,945.82	8,256,502.33	11,425,043.55	3,168,541.22	38.38	108,667,847.51	108,189,194.60	152,991,201.85	44,802,007.25	41.41
27	Prodhimi i pajisjeve elektrike	4,180,545.40	3,768,112.38	5,580,052.30	1,811,939.92	48.09	148,011,315.93	151,215,298.70	189,308,975.86	38,093,677.16	25.19
28	Prodhimi i makinerisë dhe pajisjeve p.k.t.	8,057,317.86	9,424,222.44	15,165,124.02	5,740,901.58	60.92	217,871,513.60	206,678,136.71	306,918,216.18	100,240,079.47	48.50
29	Prodhimi i mjeteve motorike, rimorkio dhe gjysme rimorkio	2,924,958.97	4,086,495.42	6,167,183.79	2,080,688.37	50.92	299,743,201.02	268,176,636.63	389,833,231.61	121,656,594.98	45.36
30	Prodhimi i mjeteve tjera të transportit	87,518.23	106,339.81	136,498.63	30,158.82	28.36	8,368,461.37	15,983,817.52	54,965,924.63	38,982,107.11	243.88
31	Prodhimi i mobileve	15,316,687.30	33,561,425.11	139,977,652.84	106,416,227.73	317.08	49,691,848.08	38,988,969.43	61,399,762.64	22,410,793.21	57.48
32	Prodhimi tjetër p.k.t.	4,599,984.53	3,596,557.03	4,483,504.59	886,947.56	24.66	46,106,308.49	47,986,428.74	60,462,523.65	12,476,094.91	26.00
	Gjithsej	291,701,750.35	398,461,079.66	626,341,608.55	227,880,528.89	57.19	3,253,296,802.98	3,061,352,367.31	4,338,794,494.15	1,277,442,126.84	30.29

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës, përpunuar nga DPI/DI

2.1. Eksporti dhe importi me vendet e BE-së, përfshirë Mbreterinë e Bashkuar

Eksportet me vendet e BE-së, për vitin 2021, janë në vlerë prej 214.7 milion euro, që do të thotë se kanë shënuar rritje për 48.97%, ndërsa vlera e importit është 1.936 miliard euro dhe paraqet rritje në importe për rreth 37%, krahasuar me vitin 2020.

Bazuar në tabelën nr. 9, në totalin e shkëmbimeve tregtare për vitin 2021, Kosovë – BE, Mbreterinë e Bashkuar eksporti merr pjesë me 11%, ndërsa importi me 89% mund të themi se kemi një trend në rritje të eksporteve, krahasuar me vitin paraprak.

Tabela 9. Vlera e Eksporteve dhe Importeve me vendet e BE-së, përfshirë Mbreterinë e Bashkuar për vitin 2019– 2021

Kodi	Industria Përpunuese, Sektori-C	Eksporti			Balanci		Importi			Balanci	
		2019	2020	2021	Ndryshimi (2021>2020)	Ndryshimi (2021>2020)	2019	2020	2021	Ndryshimi (2021>2020)	Ndryshimi në % (2021>2020)
10	Përpunimi i produkteve ushqimore	10,200,710.55	13,178,958.60	17,179,830.50	4,000,871.90	30.36	270,298,066.20	261,901,243.38	308,563,207.74	46,661,964.36	17.82
11	Prodhi i pijeve	5,473,128.63	6,456,618.94	8,788,137.63	2,331,518.69	36.11	55,107,797.10	40,596,444.54	47,128,736.73	6,532,292.19	16.09
12	Prodhi i produkteve të duhanit	-	-	-	-	-	49,255,240.41	46,168,805.65	61,876,079.98	15,707,274.33	34.02
13	Prodhi i Tekstilit	3,788,717.63	3,840,869.08	6,621,300.33	2,780,431.25	72.39	7,929,205.65	7,127,854.00	8,322,175.58	1,194,321.58	16.76
14	Prodhi i veshjeve	2,042,388.01	1,890,517.46	2,270,618.94	380,101.48	20.11	7,432,895.22	5,676,436.48	7,355,443.44	1,679,006.96	29.58
15	Prodhi i lëkurës dhe produkteve prej lëkurë	2,570,831.25	1,442,825.65	2,284,910.39	842,084.74	58.36	4,252,600.02	3,238,301.52	4,513,662.97	1,275,361.45	39.38

16	Prodhimi i drurit dhe i produkteve të drurit dhe të tapës, përveç mobilie; prodhimi i artikujve nga kashta dhe materialeve të gërshetuara-thurëse	3,112,584.10	4,743,204.51	5,602,674.06	859,469.55	18.12	38,620,394.41	30,195,842.71	41,126,446.57	10,930,603.86	36.20
17	Prodhimi i letrës dhe produkteve prej letrës	192,086.18	590,510.97	983,641.10	393,130.13	66.57	34,051,389.79	27,748,346.19	31,268,884.43	3,520,538.24	12.69
18	Shtypja dhe riprodhimi i mediave të incizuara	-	-	-	-	-	47,165.52	21,713.70	15,709.20	(6,004.50)	(27.65)
19	Prodhimi i Koksit dhe produkteve të rafinuara të naftës	535.05	45,994.86	53,090.28	7,095.42	15.43	205,572,380.02	135,657,078.52	204,390,317.26	68,733,238.74	50.67
20	Prodhimi i produkteve kimike	3,137,342.94	10,259,254.03	11,095,702.02	836,447.99	8.15	139,793,906.33	140,242,511.42	197,631,933.27	57,389,421.85	40.92
21	Prodhimi i produkteve bazë farmaceutike dhe preparateve farmaceutike	17,520.00	-	188,217.30	-	-	47,944,225.47	57,724,657.19	72,364,412.75	14,639,755.56	25.36
22	Prodhimi i produkteve të gomës dhe të plastikës	25,466,885.43	28,403,227.43	43,512,318.02	15,109,090.59	53.19	81,664,634.12	73,875,700.18	102,356,952.76	28,481,252.58	38.55
23	Prodhimi i produkteve minerale jo metalike	1,834,013.95	2,290,815.98	5,087,419.34	2,796,603.36	122.08	60,825,685.50	51,408,920.13	75,867,923.83	24,459,003.70	47.58
24	Prodhimi i Metaleve	20,690,712.12	36,720,531.68	60,598,720.23	23,878,188.55	65.03	59,298,364.72	46,357,191.42	69,573,854.37	23,216,662.95	50.08
25	Prodhimi i produkteve të fabrikua metalike	9,464,910.03	15,629,796.69	22,124,098.14	6,494,301.45	41.55	52,897,096.94	51,310,860.99	60,002,250.16	8,691,389.17	16.94
26	Prodhimi i kompjuterëve, produkteve elektronike dhe optike	2,287,040.96	3,291,252.08	5,301,162.67	2,009,910.59	61.07	28,988,870.78	25,053,553.88	30,385,260.62	5,331,706.74	21.28
27	Prodhimi i pajisjeve elektrike	869,658.06	888,130.18	1,445,195.53	557,065.35	62.72	53,098,346.80	48,787,559.90	61,554,973.30	12,767,413.40	26.17

28	Prodhi i makinerisë dhe pajisjeve p.k.t.	2,944,540.30	3,833,599.99	6,308,983.77	2,475,383.78	64.57	112,081,734.77	99,365,153.16	166,765,317.33	67,400,164.17	67.83
29	Prodhi i mjeteve motorike, rimorkio dhe gjysme rimorkio	1,329,593.58	1,219,522.33	3,152,393.75	1,932,871.42	158.49	275,939,984.88	234,483,389.92	355,053,751.17	120,570,361.25	51.42
30	Prodhi i mjeteve tjera të transportit	9,133.96	5,660.66	69,751.44	64,090.78	1132.21	2,003,524.33	2,078,898.90	4,398,768.87	2,319,869.97	111.59
31	Prodhi i mobileve	5,518,831.18	6,863,507.74	9,132,559.59	2,269,051.85	33.06	11,603,778.03	7,456,528.64	10,879,403.78	3,422,875.14	45.90
32	Prodhi tjetër p.k.t.	3,519,163.57	2,579,009.15	2,970,800.84	391,791.69	15.19	14,667,964.57	15,902,511.31	15,139,025.31	(763,486.00)	(4.80)
	Gjithsej	104,470,327.48	144,173,808.01	214,771,525.87	70,597,717.86	48.97	1,613,375,251.58	1,412,379,503.73	1,936,534,491.42	524,154,987.69	37.11

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës, përpunuar nga DPI/DI

- Eksportet me vendet e BE, përfshirë Mbreterinë e Bashkuar**

Në vendin e parë, me pjesëmarrje në eksport me vendet e BE-së, radhitet nën sektori “Prodhi i metaleve” me 28%, për derisa ka shënuar rritje të lartë në eksport për 65%, krahasuar me vitin 2020. Vendi në të cilin janë eksportuar më së shumti produktet e metaleve janë në Itali me 70%.

Nën sektori “Prodhi i produkteve të gomës dhe plastikës”, merr pjesë me 20%, në totalin e eksporteve me vendet e BE-së, ndërsa krahasuar me vitin paraprak ka shënuar rritje për 53%. Ky eksport, kryesisht është realizuar në Gjermani me 38%, në Holandë me 22%, në Italia me 9%, etj.

Në vitin 2021, nën sektori “Prodhi i produkteve të fabrikuar metalike” merr pjesë me 10%, ku ka shënuar rritje për 41.6% krahasuar me vitin paraprak. Eksportet e produkteve të fabrikuar metalike, destinimin e tregut e kanë në Gjermani me 36%, në Holandë me 17%, në Francë me 13%, etj.

Rritje të eksportit, në vendet e BE-së, në vitin 2021 krahasuar me vitin 2020, ka shënuar nën sektori “Përpunimi i produkteve ushqimore” për 30%. Në totalin e eksporteve të Sektorit-C, me vendet e BE-së, ky nën sektor merr pjesë me 8%. Produktet e këtij nën sektori janë eksportuar në Gjermani me 27%, në Itali me 18%, në Holandë 11% etj.

- **Importet me vendet e BE-së, përfshirë Mbreterinë e Bashkuar**

Nga të dhënat e paraqitura në Tabelën nr. 9 vërehet se nga 23 nën sektorë, vetëm 21 prej tyre kanë rritje në import me vendet e BE-së gjatë vitit 2021, përderisa rënie kanë shënuar 2 nën sektorët të Sektorit C.

Nën sektori “Prodhimi i mjeteve motorike, rimorkio dhe gjysmë rimorkio”, në vitin 2021 në importin me vendet e BE-së, në kuadër të Sektorit C merr pjesë me 18% dhe ka shënuar rritje për 51%, produktet e mjeteve motorike janë importuar kryesisht nga Gjermania me 79% etj.

Nën sektori “Përpunimi i produkteve ushqimore”, merr pjesë në importe me 16% në kuadër të Sektorit C, por në vitin 2021 ka shënuar rritje në importe për 18% krahasuar me vitin 2020. Produktet ushqimore janë importuar nga Italia për 16%, nga Kroacia për 10%, nga Polonia për 12%, nga Sllovenia për 9%, etj.

Nën sektori “Prodhimi i Koksit dhe produkteve të rafinuara të naftës”, në kuadër të Sektorit-C, me pjesëmarrje në importe me vendet e BE-së, është 10%, me rritje për 51% në vitin 2021 krahasuar me vitin paraprak. Importi është realizuar kryesisht nga Greqia për 62% dhe nga Italia për 25%.

Nën sektori “Prodhimi i produkteve kimike” merr pjesë me 10% në totalin e importeve me vendet e BE-së, në kuadër të Sektorit C. Në vitin 2021, ka shënuar rritje në importe për 41%, krahasuar me vitin paraprak. Produktet kimike importohen nga Gjermania për 25%, nga Franca për 12%, nga Italia për 10.59%, nga Polonia për 9.2%, etj.

Nën sektori “Prodhimi i makinerisë dhe pajisjeve p.k.t” merr pjesë në importe të vendeve të BE-së me 8.6%, me rritje importi në 2021 prej 68% krahasuar me vitin paraprak. Importin më të lartë e ka realizuar nga Gjermania për 43.6% dhe nga Italia për 21%, nga Spanja për 12.7%, etj.

Pjesëmarrja në importe të nën sektorit “Prodhimi i produkteve të gomës dhe plastikës” është 5.2% dhe me rritje për 38.6% krahasuar me vitin 2020. Produktet e këtij nën sektori janë importuar nga Gjermania për 46%, nga Italia për 10%, nga Bullgaria për 9%, etj.

2.2. Eksporti dhe importi me vendet e CEFTA-së

Në Tabelën nr.10 janë pasqyruar vlerat e importit dhe eksportit me vendet e CEFTA-së për nën sektorët (10 deri 33) në kuadër të Sektorit-C.

Në përgjithësi, eksportet me vendet e CEFTA-së, në kuadër të Sektorit C, në vitin 2021, kanë shënuar rritje për 19%, ndërsa importi ka shënuar rritje për 45.5%.

Tabela 10. Vlera e Eksporteve dhe Importeve me vendet e CEFTA-së për sektorët e industrisë, 2019 – 2021

Kodi	Industria Përpunuese, Sektori-C	Eksporti			Balanci		Importi			Balanci	
		2019	2020	2021	Ndryshimi (2021 > 2020)	Ndryshimi në % (2021 > 2020)	2019	2020	2021	Ndryshimi (2021 > 2020)	Ndryshimi në % (2021 > 2020)
10	Përpunimi i produkteve ushqimore	14,357,962.18	15,822,484.52	22,767,316.22	6,944,831.70	43.89	63,581,293.51	93,560,843.04	135,004,596.35	41,443,753.31	44.30
11	Prodhimi i pijeve	21,341,142.71	20,740,122.01	25,583,798.36	4,843,676.35	23.35	22,472,368.09	32,540,492.94	60,383,339.42	27,842,846.48	85.56
12	Prodhimi i produkteve të duhanit	-	-	32,000.00			1,645,261.50	2,277,951.00	2,304,417.39	26,466.39	1.16
13	Prodhimi i Tekstilit	3,040,604.31	5,228,563.64	6,765,045.39	1,536,481.75	29.39	1,108,200.27	2,822,984.26	3,539,437.39	716,453.13	25.38
14	Prodhimi i veshjeve	517,408.79	488,449.48	701,680.57	213,231.09	43.65	511,477.99	1,132,013.28	1,860,176.61	728,163.33	64.31
15	Prodhimi i lëkurës dhe produkteve prej lëkurë	500,696.70	877,298.80	991,476.72	114,177.92	13.01	719,700.93	1,222,866.53	1,485,880.59	263,014.06	21.51
16	Prodhimi i drurit dhe i produkteve të drurit dhe të tapës, përveç mobilie; prodhimi i artikujve nga kashta dhe materialeve të gërshetuara-thurëse	1,879,859.73	1,744,933.42	3,217,748.30	1,472,814.88	84.41	15,500,859.88	19,325,981.97	26,047,554.60	6,721,572.63	34.78
17	Prodhimi i letërës dhe produkteve prej letërës	1,790,001.45	2,188,547.87	2,855,782.09	667,234.22	30.49	13,921,943.96	17,775,005.88	24,872,627.95	7,097,622.07	39.93
18	Shtypja dhe riprodhimi i mediave të incizuara	-	-	-			-	-	-	-	

19	Prodhimi i Koksit dhe produkteve të rafinuara të naftës	2,655,010.77	1,382,178.75	3,474,410.60	2,092,231.85	151.37	70,576,780.70	33,593,347.96	80,178,589.36	46,585,241.40	138.67
20	Prodhimi i produkteve kimike	4,795,288.74	6,602,405.92	8,373,783.40	1,771,377.48	26.83	17,719,070.31	33,877,240.24	43,869,214.50	9,991,974.26	29.49
21	Prodhimi i produkteve bazë farmaceutike dhe preparateve farmaceutike	579,108.09	86,049.36	362,227.18	276,177.82	320.95	5,823,574.61	10,450,113.77	11,783,801.83	1,333,688.06	12.76
22	Prodhimi i produkteve të gomës dhe të plastikës	14,537,627.77	15,555,357.82	19,420,942.46	3,865,584.64	24.85	21463573.9	26,491,523.57	38,593,792.36	12,102,268.79	45.68
23	Prodhimi i produkteve minerale jo metalike	3,597,513.73	4,921,744.61	8,758,261.02	3,836,516.41	77.95	56,526,379.01	72,491,495.96	80,660,753.42	8,169,257.46	11.27
24	Prodhimi i Metaleve	21,059,759.26	66,234,411.33	63,720,210.12	-2,514,201.21	-3.80	134,771,893.14	136,655,869.68	201,607,539.75	64,951,670.07	47.53
25	Prodhimi i produkteve të fabrikua metalike	7,218,038.23	9,224,505.71	11,356,341.40	2,131,835.69	23.11	8,159,565.03	18,128,793.07	23,641,801.82	9,969,228.04	30.41
26	Prodhimi i kompjuterëve, produkteve elektronike dhe optike	1,932,229.50	3,201,790.63	3,955,946.95	754,156.32	23.55	49,994.83	230,590.18	523,521.50	292,931.32	127.04
27	Prodhimi i pajisjeve elektrike	2,108,626.08	1,498,768.21	2,185,450.47	686,682.26	45.82	12,778,039.02	19,164,292.92	24,509,876.26	6,386,253.90	27.89
28	Prodhimi i makinerisë dhe pajisjeve p.k.t.	3,495,179.99	3,957,021.33	5,412,952.68	1,455,931.35	36.79	3,163,047.99	8,038,065.30	11,286,908.01	4,875,017.31	40.42
29	Prodhimi i mjeteve motorike, rimorkio dhe gjysmë rimorkio	810,090.04	1,538,426.36	1,242,990.34	(295,436.02)	(19.20)	344,331.00	634,105.24	398,200.90	(289,774.24)	(37.20)
30	Prodhimi i mjeteve tjera të transportit	43,530.78	47,315.01	51,976.97	4,661.96	9.85	8,487.17	165,502.77	223,385.13	157,015.60	34.97
31	Prodhimi i mobileve	3,282,665.87	4,387,380.58	6,086,720.15	1,699,339.57	38.73	6,715,247.71	7,349,145.23	11,146,903.75	3,797,758.52	51.68
32	Prodhimi tjetër p.k.t.	775,137.63	786,967.29	1,010,302.56	223,335.27	28.38	133,691.20	1,065,362.68	818,945.86	(246,416.82)	(23.13)
	Gjithsej	110,317,482.35	166,514,722.65	198,327,363.95	31,812,641.30	19.11	457,694,781.75	538,993,587.47	784,741,264.75	245,747,677.28	45.59

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës, përpunuar nga DPI/DI

- **Eksporti me vendet e CEFTA-së**

Eksportet me vendet e CEFTA-së, në Sektorin-C, gjatë vitit 2021, dominohen nga nën sektori “Prodhimi i metaleve”, me pjesëmarrje për 32%. Në vitin 2021, ky nën sektor ka shënuar rënie në eksport për 4% krahasuar me vitin 2020. Vendet në të cilat janë eksportuar më së shumti produktet e metaleve janë: në Shqipëri me 38%, në Maqedoninë e Veriut me 30%, në Serbi me 24% etj.

Nën sektori “Prodhimi i pijeve” merr pjesë në eksporte me këto vende me 12.9%. Ky nën sektor ka shënuar rritje në eksport për 23% krahasuar me vitin 2020. Produktet e pijeve janë eksportuar kryesisht në Shqipëri me 66%, në Maqedoninë e Veriut me 24%, etj.

Pjesëmarrje në eksportet e Sektorit-C me vendet e CEFTA-së ka shënuar edhe nën sektori “Përpunimi i produkteve ushqimore” për 11.4%. Në vitin 2021 ky nën sektor ka shënuar rritje për 43.8% krahasuar me vitin paraprak.

Produktet e këtij nën sektori janë eksportuar në Shqipëri 33%, në Serbi 27% në Maqedoninë e Veriut 23% etj.

Nën sektori “Prodhimi i produkteve nga goma dhe plastika”, në kuadër të Sektorit-C, në eksport merr pjesë me 10%. Ky nën sektor ka shënuar rritje në eksport për 24.85% krahasuar me vitin paraprak.

Vendet me të cilat janë eksportuar më së shumti produktet e gomës dhe plastikës janë në Shqipëri me 29%, në Maqedoninë e Veriut me 29.6%, dhe në Serbi 27%.

Rritje në eksporte për 13% ka shënuar nën sektori “Prodhimi i lëkurës dhe produkteve prej lëkurë”, por me pjesëmarrje të ulët në Sektorin-C për vetëm 0.53%. Vendet ku janë eksportuar produktet e lëkurës janë në Shqipëri me 76.06%, në Mal të Zi me 5.54, etj.

- **Importi me vendet e CEFTA-së**

Importet e Kosovës me vendet e CEFTA-së, në vitin 2021, karakterizohen me rritje të theksuar të produkteve nga Sektori-C (Industria Përpunuese), në numrin më të madh të nën sektorëve. Në kuadër të nën sektorëve të Sektorit C, pjesëmarrjen më të lartë në importe me vendet e CEFTA-së e ka nën sektori “Prodhimi i metaleve” me 25.7%. Në vitin 2021, ky nën sektor ka shënuar rritje në import për 47.5% krahasuar me vitin 2020. Produktet e metaleve kryesisht janë importuar nga Shqipëria për 66%, nga Maqedonia e Veriut për 19%, etj.

Nën sektori “Përpunimi i produkteve ushqimore” merr pjesë në importe me vendet e CEFTA-së me 17%. Por në vitin 2021 ka shënuar rritje të importit për 44.3% krahasuar me vitin paraprak. Produktet ushqimore janë importuar nga Serbia për 45%, nga Maqedonia e Veriut për 34%, etj.

Në vendin e tretë radhitet nën sektori “Prodhimi i produkteve minerale jo metalike” me pjesëmarrje në importe për 10%. Në vitin 2021 ky nën sektor ka shënuar rritje në import për 11% krahasuar me vitin 2020. Produktet për këtë nën sektor janë importuar nga Shqipëria për 41%, nga Maqedonia e Veriut 40%, etj.

Rritje më të lartë në importet me vendet e CEFTA-së, në kuadër të Sektorit C, gjatë vitit 2021, ka shënuar nën sektori “Prodhimi i Koksit dhe produkteve të rafinuara të naftës” mbi 100% krahasuar me vitin 2020. Produktet e koksit janë importuar nga Maqedonia e Veriut për 60%, nga Shqipëria për 18%, nga Serbia për 22%, etj.

2.3 Eksporti dhe Importi me vendet EFTA-së

Eksportet e Kosovës me shtetet anëtare të EFTA-së, për vitin 2021, kanë shënuar vlerën prej 50 milion euro, rritje prej 29%, përderisa importet kanë shënuar vlerën prej 34.6 milion euro, rritje për 39% krahasuar me vitin 2020.

Tabela 11. Vlera e Eksporteve dhe Importeve me vendet e EFTA-së për sektorët e industrisë, 2019 - 2021

Kodi	Industria Përpunuese, Sektori-C	Eksporti		2021	Balanci		Importi			Balanci	
		2019	2020		Ndryshimi (2021>2020)	Ndryshimi në % (2021>2020)	2019	2020	2021	Ndryshimi (2021 >2020)	Ndryshimi në % (2021>2020)
10	Përpunimi i produkteve ushqimore	769,721.14	940,383.22	896,030.46	(44,352.76)	(4.72)	1,174,757.97	1,269,685.90	1,440,169.39	170,483.49	13.43
11	Prodhimi i pijeve	936,411.26	1,165,846.05	1,285,285.42	119,439.37	10.24	520,749.71	334,431.68	469,526.79	135,095.11	40.40
12	Prodhimi i produkteve të duhanit	-	-	-			9,304,367.00	4,924,526.54	7,225,952.56	2,301,426.02	46.73
13	Prodhimi i Tekstilit	81,883.57	474,158.46	359,836.12	(114,322.34)	(24.11)	119,480.66	110,129.59	108,644.07	(1,485.52)	(1.35)
14	Prodhimi i veshjeve	121,479.90	351,781.10	340,398.27	(11,382.83)	(3.24)	1,000,551.16	1,114,344.29	1,353,448.97	239,104.68	21.46
15	Prodhimi i lëkurës dhe produkteve prej lëkurë	7,137.07	4,551.06	4,782.75	231.69	5.09	31,469.11	58,184.98	33,822.05	(24,362.93)	(41.87)
16	Prodhimi i drurit dhe i produkteve të drurit dhe të tapës, përveç mobilie; prodhimi i artikujve nga kashta dhe materialeve të gërshetuara-thurëse	2,601,368.57	3,869,950.84	4,730,568.65	860,617.81	22.24	1,722,671.09	1,417,783.31	1,675,787.13	258,003.82	18.20
17	Prodhimi i letrës dhe produkteve prej letrës	38,656.39	89,680.54	98,626.44	8,945.90	9.98	408,142.57	420,023.52	387,783.89	(32,239.63)	(7.68)
18	Shtypja dhe riprodhimi i mediave të incizuara	-	-	-				-	-		
19	Prodhimi i Koksit dhe produkteve të rafinuara të naftës	20.00		-			520,882.13	353,981.98	388,517.99	34,536.01	9.76
20	Prodhimi i produkteve kimike	164,444.14	293,053.61	2,125,023.41	1,831,969.80	625.13	798,371.46	912,702.40	2,008,042.19	1,095,339.79	120.01

21	Prodhimi i produkteve bazë farmaceutike dhe preparateve farmaceutike	-	540,300.00				2,171,639.95	1,981,112.15	1,784,475.36	(196,636.79)	(9.93)
22	Prodhimi i produkteve të gomës dhe të plastikës	7,498,335.98	10,592,959.00	10,884,862.08	291,903.08	2.76	1,329,700.29	950,653.8	1,962,641.09	1,011,987.29	106.45
23	Prodhimi i produkteve minerale jo metalike	1,584,746.34	2,136,675.17	3,578,711.16	1,442,035.99	67.49	1,255,337.25	881,333.64	1,095,502.76	214,169.12	24.30
24	Prodhimi i Metaleve	1,434,712.54	1,320,338.20	1,822,666.42	502,328.22	38.05	766,561.06	822,106.27	1,360,596.91	538,490.64	65.50
25	Prodhimi i produkteve të fabrikua metalike	4,971,062.92	5,705,004.31	8,639,380.62	2,934,376.31	51.44	1,777,431.56	906,513.45	1,369,090.92	462,577.47	51.03
26	Prodhimi i kompjuterëve, produkteve elektronike dhe optike	603,544.66	439,115.44	717,524.39	278,408.95	63.40	1,718,210.78	2,421,932.54	4,363,064.53	1,941,131.99	80.15
27	Prodhimi i pajisjeve elektrike	1,128,991.17	1,318,182.27	1,756,016.24	437,833.97	33.21	1,061,129.13	1,017,043.46	1,101,156.70	84,113.24	8.27
28	Prodhimi i makinerisë dhe pajisjeve p.k.t.	378,588.70	218,351.44	259,835.02	41,483.58	19.00	3,250,076.84	2,614,280.30	2,774,468.14	160,187.84	6.13
29	Prodhimi i mjeteve motorike, rimorkio dhe gjysmë rimorkio	276,287.72	471,186.08	390,298.40	(80,887.68)	(17.17)	238,394.11	250,053.79	380,193.87	130,140.08	52.04
30	Prodhimi i mjeteve tjera të transportit	31,353.49	53,274.14	14,520.22	(38,753.92)	(72.74)	248,216.59	406,871.36	309,589.87	(97,281.49)	(23.91)
31	Prodhimi i mobileve	6,337,998.92	8,596,968.62	11,748,506.87	3,151,538.25	36.66	1,033,619.27	836,766.14	999,467.30	162,701.16	19.44
32	Prodhimi tjetër p.k.t.	207,443.92	158,198.95	381,545.22	223,346.27	141.18	1,160,181.67	828,910.48	2,021,349.01	1,192,438.53	143.86
	Gjithsej	29,174,188.40	38,739,958.50	50,034,418.16	11,294,459.66	29.15	31,611,941.36	24,833,371.57	34,613,291.49	9,779,919.92	39.38

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës, përpunuar nga DPI/DI

- **Eksporti me vendet e EFTA-së**

Nën sektori “Prodhimi i mobileve”, në vitin 2021, në kuadër të Sektorit-C, merr pjesë në eksportet me vendet e EFTA-së me 23.4%. Ndërsa, në kuadër të nën sektorit ka shënuar rritje për 36% krahasuar me vitin 2020. Eksporti i këtyre produkteve më së shumti është realizuar në Zvicër me 98%.

Në vendin e dytë me eksporte, në vendet e EFTA-së, radhitet nën sektori “Prodhimi i produkteve të gomës dhe të plastikës” me pjesëmarrje prej 21.7%, në kuadër të Sektorit C. Në vitin 2021 ky nën sektor ka shënuar rritje për 3% krahasuar me vitin 2020, produktet e këtij nën sektori, janë eksportuar në Zvicër me 99.6%.

Nën sektori “Prodhimi i produkteve të fabrikua metalike”, me vendet e EFTA-së, ka pjesëmarrje për 17%. Ky nën sektor në vitin 2021, ka shënuar rritje të eksportit për 51.4% krahasuar me vitin paraprak, produktet e këtij nën sektori kanë shënuar eksportin më të lartë në Zvicër me 91.8%.

Në kuadër të Sektorit-C, nën sektori “Prodhimi i drurit dhe i produkteve të drurit dhe të tapës, përveç mobilie, prodhimi i artikujve nga kashta dhe materialeve të gërshetuara thurëse”, radhitet i katërti me pjesëmarrje në eksporte me këto vende për 9%. Në vitin 2021 eksporti ka shënuar rritje për 22% krahasuar me vitin paraprak, produktet nga druri janë eksportuar në Zvicër me 99.8%.

- **Importi me vendet e EFTA-së**

Importet me vendet EFTA-së, dominohen me pjesëmarrje në importet nga nën sektori “Prodhimi i produkteve të duhanit” me 20.9%. Në vitin 2021, ky nën sektor ka shënuar rritje për 47%, krahasuar me vitin 2020. Produktet e duhanit janë importuar nga Zvicra me 100%.

Nën sektori “Prodhimi i kompjuterëve, produkteve elektronike dhe optike”, merr pjesë me 12.6% në vendet e EFTA-së. Ndërsa në vitin 2021 ka shënuar rritje për 80% krahasuar me vitin paraprak. Këto produkte janë importuar nga Zvicra me 55.1%, dhe nga Norvegjia me 44.9%.

Nën sektori “Prodhimi i makinerisë dhe pajisjeve p.k.t.”, merr pjesë në importe me 8%, ndërsa në kuadër të nën sektorit, në vitin 2021, ka shënuar rritje për 6% krahasuar me vitin paraprak. Këto produkte janë importuar nga Zvicra me 98.7%.

Nga 23 nën sektorët 5 prej tyre, pësuan rënie në import me vendet e EFTA-së. Në vitin 2021 më së shumti rënie ka shënuar nën sektori “Prodhimi i lëkurës dhe produkteve prej lëkure” me 42%, dhe “Prodhimi i mjeteve tjera të transportit” me 24% krahasuar me vitin paraprak.

2.4. Eksporti dhe Importi me vendet tjera

Eksportet me vendet tjera për vitin 2021, kanë shënuar vlerën prej 163 milion euro, krahasuar me vitin 2020 ka shënuar rritje mbi 100% (232%).

Importet me vendet tjera, për vitin 2021, kanë shënuar vlerën prej 1.528 miliard euro, krahasuar me vitin 2020 ka shënuar rritje për 45.8%. Shkëmbimi tregtar i Kosovës me vendet tjera është 90% e vlerës së importeve dhe 10% eksporte.

Tabela 12. Vlera e Eksporteve dhe Importeve me vendet e tjera për vitin 2019 - 2021

Kod i	Industria Përpunuese, Sektori-C	Eksporti			Bilanci		Importi			Bilanci	
		2019	2020	2021	Ndryshimi (2020 >2019)	Ndryshimi në % (2020>2019)	2019	2020	2021	Ndryshimi (2020 >2019)	Ndryshimi në % (2020>2019)
10	Përpunimi i produkteve ushqimore	3,095,757.49	3,460,546.54	3,596,026.20	135,479.66	3.91	124,142,753.55	109,877,274.50	135,974,228.58	26,096,954.08	23.75
11	Prodhimi i pijeve	915,117.63	1,304,206.39	1,227,490.04	(76,716.35)	(5.88)	4,487,749.40	4,115,175.57	8,594,604.98	4,479,429.41	108.85
12	Prodhimi i produkteve të duhanit	-	-	-			8,307,737.58	9,638,693.32	15,820,303.98	6,181,610.66	64.13
13	Prodhimi i Tekstilit	964,702.52	8,404,960.99	8,877,237.31	472,276.32	5.62	47,639,666.37	56,601,803.78	88,417,420.71	31,815,616.93	56.21
14	Prodhimi i veshjeve	611,746.49	2,425,676.30	6,958,614.29	4,532,937.99	186.87	109,063,354.20	90,815,489.98	131,947,874.72	41,132,384.74	45.29
15	Prodhimi i lëkurës dhe produkteve prej lëkurë	2,154.52	11,137.26	39,836.32	28,699.06	257.69	44,377,194.57	33,693,526.77	44,062,645.36	10,369,118.59	30.77
16	Prodhimi i drurit dhe i produkteve të drurit dhe të tapës, përveç mobilie; prodhimi i artikujve nga kashta dhe materialeve të gërshtuara-thurëse	83,200.14	51,730.44	470,321.70	418,591.26	809.18	19,740,667.67	17,973,978.18	29,283,934.86	11,309,956.68	62.92
17	Prodhimi i letrës dhe produkteve prej letrës	18,695.62	25,130.64	41,260.62	16,129.98	64.18	13,557,299.72	12,828,554.40	20,045,788.27	7,217,233.87	56.26
18	Shtypja dhe riprodhimi i mediave të incizuara	-	-	-			144,880.98	118,326.26	30,687.18	(87,639.08)	(74.07)
19	Prodhimi i Koksit dhe produkteve të rafinuara të naftës	-	-				118,980,181.99	77,375,351.99	143,260,942.76	65,885,590.77	85.15

20	Prodhimi i produkteve kimike	63,696.10	2,480,191.63	247,135.49	(2,233,056.14)	(90.04)	79,677,809.43	82,068,935.29	124,170,222.93	42,101,287.64	51.30
21	Prodhimi i produkteve bazë farmaceutike dhe preparateve farmaceutike	335,348.84	108,718.50	242,502.17	133,783.67	123.06	13,685,021.94	23,083,142.88	28,411,464.53	5,328,321.65	23.08
22	Prodhimi i produkteve të gomës dhe të plastikës	3,992,145.28	3,733,068.79	4,721,154.95	988,086.16	26.47	50,759,284.77	50,312,464.07	62,260,412.85	11,947,948.78	23.75
23	Prodhimi i produkteve minerale jo metalike	575,854.23	264,465.54	1,291,312.59	1,026,847.05	388.27	49,040,451.76	46,463,738.06	67,644,050.21	21,180,312.15	45.58
24	Prodhimi i Metaleve	32,687,755.37	8,145,609.37	5,551,464.58	(2,594,144.79)	(31.85)	69,639,733.00	57,350,124.03	106,340,858.19	48,990,734.16	85.42
25	Prodhimi i produkteve të fabrikuara metalike	1,797,249.86	1,171,122.07	10,604,318.66	9,433,196.59	805.48	49,197,416.83	53,761,361.23	65,793,701.17	12,032,339.94	22.38
26	Prodhimi i kompjuterëve, produkteve elektronike dhe optike	496,130.70	1,324,344.18	1,450,409.54	126,065.36	9.52	77,910,771.12	80,483,118.00	117,719,355.20	37,236,237.20	46.27
27	Prodhimi i pajisjeve elektrike	73,270.09	63,031.72	193,390.06	130,358.34	206.81	81,073,800.98	82,246,402.42	102,142,969.60	19,896,567.18	24.19
28	Prodhimi i makinerisë dhe pajisjeve p.k.t.	1,239,008.87	1,415,249.68	3,183,352.55	1,768,102.87	124.93	99,376,654.00	96,660,637.95	126,091,522.70	29,430,884.75	30.45
29	Prodhimi i mjeteve motorike, rimorkio dhe gjysmë rimorkio	508,987.63	857,360.65	1,381,501.30	524,140.65	61.13	23,220,491.03	32,809,087.68	34,001,085.67	1,191,997.99	3.63
30	Prodhimi i mjeteve tjera të transportit	3,500.00	90.00	250.00	160.00	177.78	6,108,233.28	13,332,544.49	50,034,180.76	36,701,636.27	275.28
31	Prodhimi i mobileve	177,191.33	13,713,568.17	113,009,866.23	99,296,298.06	724.07	30,339,203.07	23,346,529.42	38,373,987.81	15,027,458.39	64.37
32	Prodhimi tjetër p.k.t.	98,239.41	72,381.64	120,855.97	48,474.33	66.97	30,144,471.05	30,189,644.27	42,483,203.47	12,293,559.20	40.72
	Gjithsej	47,739,752.12	49,032,590.50	163,208,300.57	114,175,710.07	232.86	1,150,614,828.29	1,085,145,904.54	1,582,905,446.49	497,759,541.95	45.87

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës, përpunuar nga DPI/DI

- **Eksporti me vendet tjera**

Duke u bazuar në të dhënat e paraqitura në tab. nr.12, vërehet se eksportet me vendet tjera, i paraprinë nën sektori “Prodhimi i mobilieve”, dhe “Prodhimi i Tekstilit”, si rezultat i marrëveshjeve tregtare në mes të kompanive vendore me SHBA-të.

Nën sektori “Prodhimi i mobilieve” radhitet i pari me pjesëmarrje në eksporte me vendet e tjera me 69%, me rritje mbi 100% të eksporteve në vitin 2021 krahasuar me vitin paraprak, rritje rreth 100 milion euro. Produktet e mobilieve eksportohen në SHBA me 95%, etj.

Nën sektori “Prodhimi i produkteve të fabrikuar metalike” me vendet tjera, në kuadër të Sektorit-C merr pjesë në eksporte me 6.5%, ndërsa në vitin 2021 kanë shënuar rritje të theksuar mbi 100% krahasuar me vitin paraprak. Produktet e prodhuara nga ky nën sektor kryesisht janë eksportuar në Kazakistan për 90%.

Nën sektori “Prodhimi i Tekstilit” radhitet e treta me pjesëmarrje në eksporte me këto vende me 5.5%. Në vitin 2021 ka shënuar rritje mbi 5.6% krahasuar me vitin paraprak. Produktet e tekstilit janë eksportuar kryesisht në SHBA për 88.7

- **Importi me Vendet tjera**

Në kuadër të Sektorit-C, nën sektori “Prodhimi i Koksit dhe produkteve të rafinuara të naftës”, në import merr pjesë me 9%, ndërsa në vitin 2021, ky nën sektor ka shënuar rritje për 85% krahasuar me vitin 2020, këto produkte janë importuar nga Arabia Saudite për 43%, nga Izraeli për 15%, nga Turqia për 14%, etj.

Nën sektori “Përpunimi i produkteve ushqimore”, radhitet i dyti në importe me pjesëmarrje prej 8.5%, në kuadër të Sektorit-C, në vitin 2021. Ky nën sektor ka shënuar rritje të importeve për 23.8 % krahasuar me vitin 2020. Produktet e veshjeve janë importuar nga Turqia për 33%, nga Brazili për 31%, etj.

Nën sektori “Prodhimi i veshjeve”, merr pjesë në importe me 8.3% dhe me rritje prej 45% në vitin 2021 krahasuar me vitin paraprak. Produktet e veshjeve janë importuar nga Turqia për 57%, nga Kina për 19%, etj.

Nën sektori “Prodhimi i makinerisë dhe pajisjeve p.k.t.”, radhitet i treti me pjesëmarrje në importe me 7.9%, në vitin 2021 dhe ka shënuar rritje për 30% krahasuar me vitin paraprak. Produktet e makinerisë janë importuar nga Kina për 45.4%, nga Turqia për 35.8%, etj.

Ndërsa kur flasim për rënien, nën sektori “Shtypja dhe riprodhimi i mediave të incizuara” është i vetmi që ka pësuar rënie për 74%.

Përmbledhje - Sektori-C (Industria përpunuese)

Sektori C, në vitin 2021, ka shënuar rritje në eksport për 57.2% deri sa importi ka shënuar rritje për 41.73 %, krahasuar me vitin paraprak. Nga 23 nën sektorët që e përbëjnë nomenklaturën e Sektorit-C, në eksport në vitin 2021, të gjithë nën sektorët kanë shënuar rritje krahasuar me vitin 2020. Në import rritje kanë shënuar 22 nën sektor, deri sa 1 nën sektorë ka shënuar rënie. Këto të dhëna tregojnë se Sektori-C, ka ndikim të rëndësishëm për zhvillimin ekonomik, potencial për të gjeneruar punësimin, ndikim në përmirësimin e bilancit tregtar, përmbushje të kërkesave të tregut me produkte cilësore, zëvendësim të kërkesave për produkte të importuara, rritjen e të hyrave për buxhetin e shtetit etj.

- Sektori-C (Industria përpunuese) merr pjesë me 12.9 % në BPV të Kosovës;
- Në vitin 2021, pjesëmarrja e Sektorit-C në BPV ka shënuar rënie për 0.5%, krahasuar me vitin 2020;
- Pjesëmarrja e Sektori-C (Industria përpunuese), në vitin 2021, në eksportin e përgjithshëm ishte rreth 82.8 %, kurse në importin e përgjithshëm rreth 92.6%;
- Pjesëmarrja në eksport, në vitin 2021 ishte 626 milion euro, ndërsa në vitin 2020 ishte 398 milion euro, që tregon se eksporti në Sektorin-C ka shënuar rritje për 57.2%.
- Importi në vitin 2020, në Sektorin-C, ishte 3.06 miliard euro, ndërsa në vitin 2021 4.33 miliard euro, që do të thotë se ka shënuar rritje për 41.73%, derisa në vitin 2020 krahasuar me vitin 2019 kishte rënie për 5.9%;
- Në vitin 2020, Sektori-C në normën e punësimit sipas aktivitetit ekonomik merr pjesë me 11.8%;
- Në kuadër të Sektorit-C, 22% janë ndërmarrje eksportuese;
- Norma efektive e interesit në Sektorit-C në vitin 2021 është 5.9 %.

Nën sektori i Përpunimit të Produkteve Ushqimore

- Nën sektori i “Prodhimit të Produkteve Ushqimore” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 25.03%, ndërsa në numër të ndërmarrjeve me 24.43% dhe në qarkullim vjetor me 23.57%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i Produkteve Ushqimore, merr pjesë me 5.9%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 7.1%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i Produkteve Ushqimore, merr pjesë me 12.4%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 13.39%;
- Në vitin 2021, ndryshimi të nën sektori i Produkteve Ushqimore, në pesë treguesit e analizuar ka shënuar rritje në: numrin e ndërmarrjeve 6.79%, punësim 22.53%, qarkullim 47.57%, eksport 33.04 % dhe në import 24.51%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Pijeve

- Nën sektori i “Prodhimit të Pijeve” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 5.61 %, ndërsa në numër të ndërmarrjeve me 1.70 %, dhe në qarkullim vjetor me 10.75%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i Pijeve, merr pjesë me 4.9%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 5.9%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i Pijeve, merr pjesë me 2.5%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 2.7.%;

- Në vitin 2021, ndryshimi te nën sektori i pijeve, në pesë treguesit e analizuar ka shënuar rritje në: numrin e ndërmarrjeve 30.77%, punësim 3.88%, qarkullim mbi 100%, eksport 24.33 % dhe në import 50.25%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Tekstilit

- Nën sektori i “Prodhimit të tekstilit” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 2.05 %, në numër të ndërmarrjeve me 2.89% dhe në qarkullim vjetor me 1.08%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i tekstilit, merr pjesë me 3.0%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 3.61%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i tekstilit, merr pjesë me 2.14%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 2.31%;
- Në vitin 2021, ndryshimi te nën sektori i tekstilit, është si në vijim: në numrin e ndërmarrjeve -1.7%, në punësim 0.87%, në qarkullim 35.32%, në eksport 26.05% dhe në import 50.59%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Veshjeve

- Nën sektori i “Prodhimit të veshjeve” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 4.07 %, në numër të ndërmarrjeve me 5.85%, dhe në qarkullim vjetor me 0.92%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i veshjeve, merr pjesë me 1.4%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 1.64%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i veshjeve, merr pjesë me 3.04%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 3.28%;
- Në vitin 2021, ndryshimi te nën sektori i veshjeve, në pesë treguesit e analizuar ka shënuar rritje në: numrin e ndërmarrjeve 7.69%, punësim 39.88%, qarkullim 85.72%, eksport 99.19 % dhe në import 44.34%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Lëkurës dhe Produkteve prej Lëkurës

- Nën sektori i “Prodhimit të Lëkurës dhe Produkteve prej Lëkurës” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 1.03%, në numër të ndërmarrjeve me 0.65% dhe në qarkullim vjetor me 0.42%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i Lëkurës dhe Produkteve prej Lëkurës, merr pjesë me 0.44%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 0.53%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i Lëkurës dhe Produkteve prej Lëkurës, merr pjesë me 1.07%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 1.15%;
- Në vitin 2021, ndryshimi te nën sektori i Lëkurës dhe Produkteve prej Lëkurës, është si në vijim: në numrin e ndërmarrjeve -9.3%, në punësim -3.3%, në qarkullim 43.37%, në eksport 42.18% dhe në import 31.1%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Drurit dhe i Produkteve të Drurit dhe të Tapës, përveç Mobilieve; Prodhimi i Artikujve nga Kashta dhe Materialeve të Gërshetuara- Thurje

- Nën sektori i “Prodhimit të Drurit” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 6.04%, në numër të ndërmarrjeve me 8.71% dhe në qarkullim vjetor me 3.9%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i Drurit, merr pjesë me 1.86%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 2.24%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i Drurit, merr pjesë me 2.09%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 2.26%;
- Në vitin 2021, ndryshimi të nën sektori i drurit, në pesë treguesit e analizuar ka shënuar rritje në: numrin e ndërmarrjeve 9.22%, punësim 35.28%, qarkullim 69.13%, eksport 34.69% dhe në import 42.4%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Letrës dhe Produkteve prej Letrës

- Nën sektori i “Prodhimit të Letrës dhe Produkteve prej Letrës” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 1.63%, në numër të ndërmarrjeve me 1.7% dhe në qarkullim vjetor me 1.97%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i Letrës dhe Produkteve prej Letrës, merr pjesë me 0.53%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 0.64%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i Letrës dhe Produkteve prej Letrës, merr pjesë me 1.63%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 1.76%;
- Në vitin 2021, ndryshimi të nën sektori Letrës dhe Produkteve prej Letrës, është si në vijim: në numrin e ndërmarrjeve -4.67%, në punësim -10.28%, në qarkullim -0.62%, në eksport 37.5% dhe në import 30.29%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Produkteve Kimike

- Nën sektori i “Prodhimit të Produkteve Kimike” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 2.39%, në numër të ndërmarrjeve me 2.11% dhe në qarkullim vjetor me 2.76%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i Produkteve Kimike, merr pjesë me 2.89%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 3.49%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i Produkteve Kimike, merr pjesë me 7.85%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 8.47%;
- Në vitin 2021, ndryshimi të nën sektori i produkteve kimike, në pesë treguesit e analizuar ka shënuar rritje në: numrin e ndërmarrjeve 10.53%, punësim 24.15%, qarkullim 73.28%, eksport 11.24% dhe në import 43.01%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Produkteve të Gomës dhe Plastikës

- Nën sektori i “Prodhimit të Produkteve të Gomës dhe Plastikës” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 9.25%, në numër të ndërmarrjeve me 9.68% dhe në qarkullim vjetor 9.89%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i Produkteve të Gomës dhe Plastikës, merr pjesë me 10.39%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 12.54%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i Produkteve të Gomës dhe Plastikës, merr pjesë me 4.38%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 4.73%;
- Në vitin 2021, ndryshimi të nën sektori i Produkteve të Gomës dhe Plastikës, në pesë treguesit e analizuar ka shënuar rritje në: numrin e ndërmarrjeve 1.22%, punësim 4.21%, qarkullim 41.09%, eksport 34.75% dhe në import 35.31%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të produkteve minerale jo-metalike

- Nën sektori i “Prodhimit të produkteve minerale jo-metalike” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 13.83%, në numër të ndërmarrjeve me 9.11% dhe në qarkullim vjetor me 16.19%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i produkteve minerale jo-metalike, merr pjesë me 2.48 %;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 3.0%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i produkteve minerale jo-metalike, merr pjesë me 4.81%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 5.19%;
- Në vitin 2021, ndryshimi të nën sektori i produkteve minerale jo-metalike, në pesë treguesit e analizuar ka shënuar rritje në: numrin e ndërmarrjeve 6.65%, punësim 7.62%, qarkullim 15.39%, eksport 94.68% dhe në import 31.55%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Metaleve

- Nën sektori i “Prodhimit të Metaleve” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 2.01%, në numër të ndërmarrjeve me 2.14% dhe në qarkullim vjetor 3.99%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i Metaleve, merr pjesë me 17.43%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 21.03%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i Metaleve, merr pjesë me 8.09%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 8.73%;
- Në vitin 2021, ndryshimi të nën sektori i metaleve, është si në vijim: në numrin e ndërmarrjeve 5.79%, në punësim -38%, në qarkullim -14%, në eksport 17.14% dhe në import 57%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Produkteve të Fabrikua Metalike, përveç Makinerisë dhe Pajisjeve

- Nën sektori i “Prodhimit të Produkteve të Fabrikua Metalike, përveç Makinerisë dhe Pajisjeve” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 7.75%, në numër të ndërmarrjeve me 12.87% dhe në qarkullim vjetor me 8.02%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i Produkteve të Fabrikua Metalike, merr pjesë me 6.98%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 8.42%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i Produkteve të Fabrikua Metalike, merr pjesë me 3.22%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 3.48%;
- Në vitin 2021, ndryshimi të nën sektori i Produkteve të Fabrikua Metalike, është si në vijim: në numrin e ndërmarrjeve 4.62%, në punësim -1.51%, në qarkullim 37.75%, në eksport 66.16% dhe në import 21.51%, krahasuar me vitin 2020.

Nën sektori i Prodhimit të Mobileve

- Nën sektori i “Prodhimit të Mobileve” në Sektorin-C, në punësim merr pjesë me 12.42%, në numër të ndërmarrjeve me 9.17% dhe në qarkullim vjetor me 9.53%;
- Në eksportin e përgjithshëm Prodhimi i Mobileve, merr pjesë me 18.52%;
- Në eksportin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 22.35%;
- Në importin e përgjithshëm Prodhimi i Mobileve, merr pjesë me 1.31%;
- Në importin e Sektorit-C ky nënsektor, merr pjesë me 1.42%;
- Në vitin 2021, ndryshimi të nën sektori i produkteve të mobileve, në pesë treguesit e analizuar ka shënuar rritje në: numrin e ndërmarrjeve 6.81%, punësim 28.23%, qarkullim 100%, eksport në vlerë prej 106 milion euro ose mbi 300% dhe në import në vlerë prej 22 milion euro ose 57.48%, krahasuar me vitin 2020.

Konkluzionet

- Industria prodhuese/përpunuese ka potencial të lartë në uljen e deficitit tregtar, duke marr parasysh pjesëmarrjen në eksportin e përgjithshëm me 83%, ku mbulueshmëria e importit me eksport është me vetëm 14.4%.
- Eksportet e produkteve të industrisë prodhuese/përpunuese janë nga vendet ku është e përqendruar diaspora, gjë që e pasqyron diversifikimin e kufizuar të eksporteve në tregun e përgjithshëm. Rëndësia e diversifikimit vërehet me zgjerimin e eksporteve me SHBA, në rastin konkret në industrinë e nën sektorit “Prodhimi i mobileve”.
- Sektori i prodhimit, mbetet i qëndrueshëm rreth 13% të BPV-së dhe vazhdon të mbajë vendin e tretë pas shërbimeve, ndërtimtarisë dhe minierave edhe pse kontribon në rritjen e vlerës së shtuar të prodhimit në vend si dhe në rritjen e numrit të punësuarve.
- Sektori i industrisë përpunuese ka shënuar rënie përgjatë dy viteve të fundit në IHD, duke marr parasysh që investimet e diasporës janë të përqendruara në patundshmëri. IHD në Kosovë janë nga Gjermania, Zvicra, SHBA etj.
- Normat e interesit bankar janë ende të larta për industrinë përpunuese me rreth 6%, gjë që u pamundësojnë bizneseve zgjerimin e kapaciteteve të tyre në prodhim.
- Pjesëmarrja e grave në industrinë prodhuese/përpunuese vazhdon të jetë e ulët, edhe pse sektori i industrisë përpunuese ka potencial për punësim më të lartë.
- Importet e industrisë përpunuese vazhdojnë të jenë të larta, për arsye se ekonomia e Kosovës nuk po arrin të intensifikoj sigurimin e lëndëve të para nga burimet vendore që do të kontribonin në uljen e importit.

Referencat

- Agjencia e Statistikave të Kosovës; <https://ask.rks-gov.net/sq/agjencia-e-statistikave-te-kosoves/add-news/bruto-produkti-vendor-bpv-me-qasjen-e-shpenzimeve-dhe-te-prodimit-2008-2021>
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, <https://ask.rks-gov.net/media/5599/bruto-produkti-vendor-bpv-me-qasjen-e-shpenzimeve-dhe-te-prodimit-2019.pdf>
- Agjencia e Statistikave të Kosovës / Anketa e Fuqisë Punëtore, 2020.
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, Vjetari Statistikor-2021
- Banka Qendrore e Kosovës, Raporti vjetor 2022
- Banka Qendrore e Kosovës, IHD sipas vendeve <https://bqk-kos.org/statistics/time-series/?lang=en>
- Exports by enterprise size class - OECD iLibrary / https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/entrepreneur_aag-2013-11-en.pdf

Ky raport është përgatitur nga Departamenti i Industrisë/**Divizioni për Politika Industriale**.

Falënderojmë **Agjencinë e Statistikave të Kosovës** për bashkëpunimin e treguar për ofrimin e të dhënave statistikore.

Kontakti:

Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë

Departamenti i Industrisë, Divizioni për Politika Industriale

Rruga "Arbënor e Astrit Dehari" nr. 21, Lagja e Spitalit

10000 Prishtinë/Republika e Kosovës

Tel: +383 38 200 36 547

<http://www.mint-rks.org>